

Laïcitat en xifres 2024

Qualsevol forma de reproducció, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser efectuada amb l'autorització dels titulars, amb excepció prevista per la llei.

Informe Ferrer i Guàrdia 2024

© Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

© Fotografia portada: *Annie Spratt*

Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

C/ Avinyó, 44 08002 Barcelona

www.ferrerguardia.org

Coordinació: *Aida Mestres, Daniel Sosa i Berta Ballester*

Disseny i maquetació: *Andrea González*

Correcció i traducció: *Núria Masdeu - Traduccions*

Impressió: *unoeditorial.com*

Equip tècnic: *Hungria Panadero, Sergi Contreras, Josep Mañé,*

Joan Gorina i Uska Ballester

La Fundació Ferrer i Guàrdia no es fa responsable dels continguts ni dels comentaris de les persones autores dels articles. La publicació queda limitada a facilitar la lliure expressió d'idees per part dels autors/es, dintre del marc establert de les normes de publicació.

ISBN 978-84-87064-96-8

DL B 15667-2024

Amb el suport de :

**Ajuntament
de Barcelona**

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Igualtat
i Feminisme**

Índex

Presentació	6
Adscripció a opcions de consciència	8
Religiositat	20
Finançament	22
Educació	26
Ritus de pas	42
Annex Laïcitat en xifres	47
Presentació	48
Identitat religiosa	49
Incidència religiosa: influència i pràctica	56
Diversitat religiosa	58
Educació religiosa	60
Dret a la llibertat religiosa	64
Conclusions	69
Autors i autores	72

Laïcitat en xifres | Anàlisi 2024

Hungria Panadero, Josep Mañé i Joan Gorina

Institut d'Anàlisi Social i Polítiques Públiques

Fundació Ferrer i Guàrdia

Presentació

Laïcitat en xifres és una radiografia de les tendències sobre religiositat i secularització a Espanya. En l'edició 2024, donem continuïtat a la recopilació i anàlisi de dades publicades sobre adscripcions de consciència i pràctiques religioses, així com les seves manifestacions corresponents en els àmbits educatiu, tributari i social.

Disposar de dades per comprovar l'evolució de la nostra societat en les seves creences, permet interpretar i analitzar la realitat de la situació de la laïcitat, un principi democràtic bàsic per garantir la llibertat de consciència i la igualtat de tracte de totes les opcions de consciència.

Laïcitat en xifres vol esdevenir el punt de referència en la **recopilació i anàlisi de dades** publicades en diverses fonts **vinculades a la laïcitat** i l'evolució de les opcions de consciència a **Catalunya i a l'Estat espanyol**.

Considerem que disposar de dades quantitatives permet **enriquir i objectivar el debat sobre la situació de la laïcitat a la nostra societat** i les vinculacions existents entre les opcions de consciència i institucions religioses, la ciutadania i les administracions públiques. És a partir de l'anàlisi empírica que podem analitzar la realitat de manera acurada i avançar cap a la desvinculació de les institucions religioses i l'Estat.

Aquestes dades s'han extret de **diverses fonts estadístiques**, d'entre les quals es poden destacar els baròmetres d'opinió del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS), a través dels quals hem obtingut informació publicada amb regularitat de la població espanyola, així com la seva posició respecte a diverses qüestions relacionades amb la laïcitat o amb la seva adscripció de consciència.

Així mateix, hem consultat altres fonts per tractar aspectes més concrets, com ara el finançament de l'Església catòlica o la matriculació en l'assignatura de religió, entre d'altres. Algunes de les fonts consultades per tractar aquestes qüestions provenen d'organismes com l'Institut Nacional d'Estadística (INE), el Ministeri d'Educació i Formació Professional (anteriorment Ministeri d'Educació, Cultura i Esports) i el Ministeri d'Hisenda i Funció Pública (MINHAFP, sigla de la denominació en castellà). També s'han consultat les memòries anuals de la Conferència Episcopal Espanyola, que inclouen informació rellevant sobre el finançament de l'Església i les funcions educatives que duu a terme.

Les dificultats amb les quals ens trobem en la nostra tasca de recopilació i anàlisi de l'estat de la laïcitat es relacionen amb la **dispersió de fonts d'informació**, la **difícil construcció de relacions de variables** de diferents fonts i les **limitacions d'accés i actualització** que ens aportí informació respecte a alguns aspectes determinants de la situació de la laïcitat.

En aquest informe donem continuïtat a l'esquema plantejat en edicions anteriors. Així doncs, presentem les dades disponibles respecte a l'adscripció a opcions de consciència, finançament, educació i ritus de pas.

A més a més, en aquesta edició de 2024, donem continuïtat a la tasca de monitoratge del procés de secularització de la societat, així com de l'estat de la laïcitat, recopilant nova informació objectiva que, considerem, és imprescindible per generar un debat de qualitat i avançar cap a una societat més laica i lliure.

Adscripció a opcions de consciència

L'adscripció a opcions de consciència s'entén com l'adhesió individual a un conjunt de creences, valors i principis ètics que guien les decisions personals i col·lectives. Aquesta adscripció representa el dret fonamental de cada persona a formar, mantenir i expressar lliurement les seves conviccions, en el cas d'aquest estudi, en l'àmbit religiós.

En aquest primer apartat, s'analitzen les dades recopilades sobre diferents aspectes que fan referència a l'adscripció a opcions de consciència de la ciutadania de l'Estat espanyol. Els cinc gràfiques que es mostren a continuació presenten dades extrems dels diferents baròmetres mensuals del 2023 publicats pel CIS.

L'anàlisi de l'adscripció a opcions de consciència 2023 ens presenta els següents destacats principals:

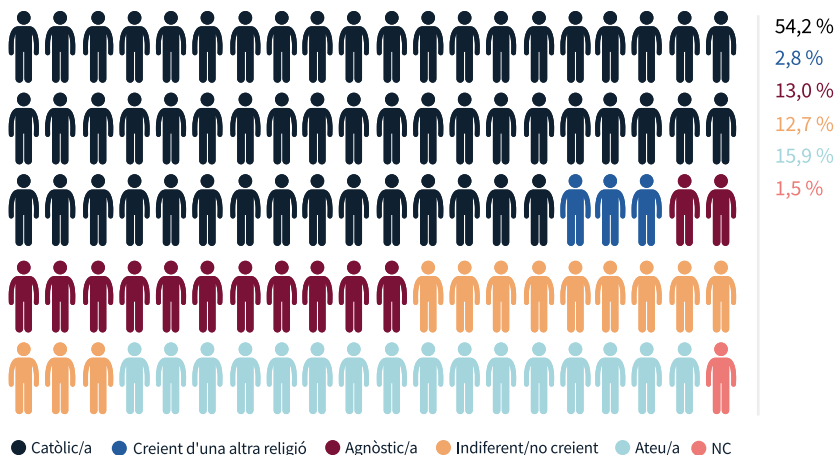
- **El nombre de persones no-creients a Espanya assoleix el seu rècord històric.**
- **La ciutadania de menys de 44 anys es declara majoritàriament no religiosa.**
- **El relleu generacional pot provocar que en els pròxims anys hi hagi canvis substancials envers l'adscripció a opcions de consciència.**
- **Hi ha una diferència de 10 punts percentuals en la religiositat entre sexes.**
- **A Catalunya i al País Basc són majoria les persones no religioses.**
- **Increment pronunciat de les persones no religioses en l'última dècada.**

El nombre de persones no-creients a Espanya assoleix el seu rècord històric

El percentatge de persones que declaren tenir adscripcions de consciència no religiosa (agnòstic/a, indiferent/no-creient i ateu/ea) s'ha incrementat fins al 41,5 %, la xifra més alta de la sèrie històrica. Aquest increment reflecteix un canvi significatiu en la societat espanyola, que tradicionalment ha estat majoritàriament catòlica.

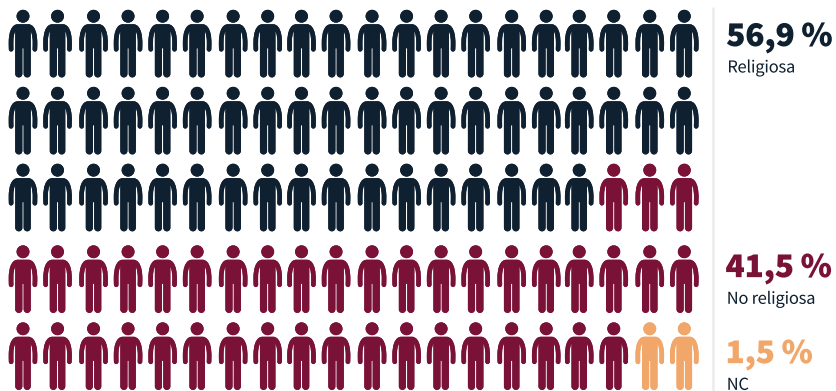
- **Increment dels agnòstics.** Entre les opcions no religioses, destaca l'increment de persones agnòstiques en 1,2 punts percentuals, cosa que pot indicar una tendència cap a una postura més oberta i exploratòria envers la religió, en què les persones no es consideren totalment atees, però tampoc segueixen una religió concreta.
- **Disminució de la població catòlica.** La reducció més gran es produeix en la població catòlica, que cau 2 punts percentuals respecte a l'any anterior. Aquest descens continu pot ser atribuït a factors com la pèrdua d'influència de l'Església catòlica, el secularisme creixent i l'acceptació més gran de diferents formes de creences.
- **Increment de creients d'altres religions.** D'altra banda, la població creient d'altres religions ha crescut durant el darrer any, i ha representat un 2,8 % de la població espanyola. Aquest increment pot estar relacionat amb la immigració i la diversificació cultural d'Espanya, fet que reflecteix una societat cada cop més plural en termes religiosos.

Figura 1. Adscripció a opcions de consciència, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

Figura 2. Adscripció a opcions de consciència. Categories agrupades, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

La ciutadania de menys de 44 anys es declara majoritàriament no religiosa

La figura 3 il·lustra clarament com les opcions de consciència varien segons les franges d'edat. Les generacions més joves mostren una tendència marcada cap a la no religiositat, mentre que les generacions més grans mantenen més proporció de religiositat. Aquesta tendència generacional pot portar a canvis substancials en les pràctiques religioses i en la influència de la religió en la vida pública espanyola.

L'any 2023, pràcticament el 60 % de les persones entre 18 i 34 anys es declaren no religioses (atees, agnòstiques o indiferents). Aquesta posició també la manifesten, per primera vegada, més del 50 % de les persones d'entre 35 i 44 anys. En les franges de població de més edat, la proporció de persones religioses encara és majoria, i destaca la franja de 75 anys o més, en què pràcticament 8 de cada 10 persones són religioses.

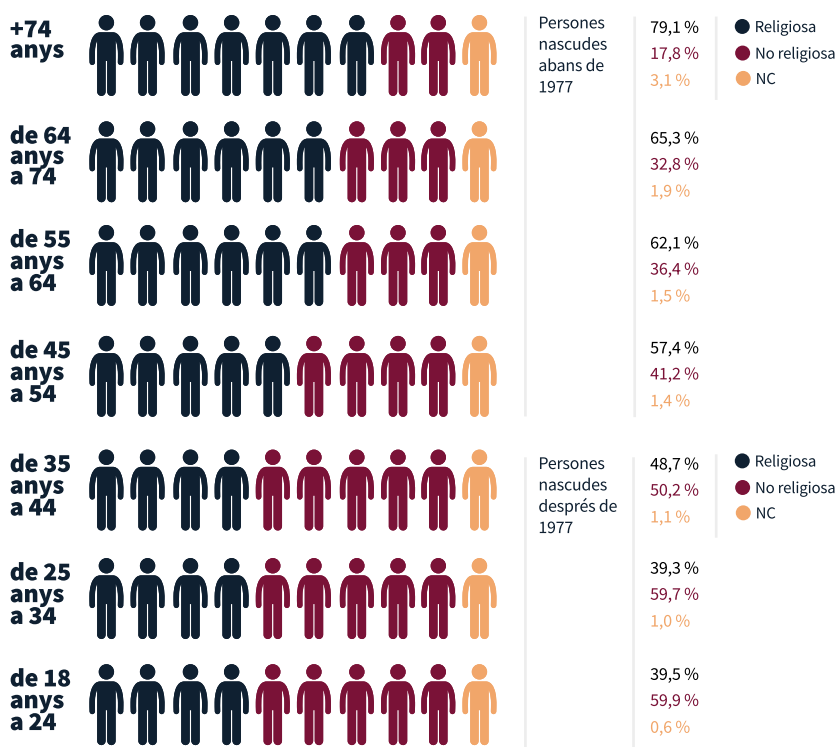
Aquestes dades són especialment significatives perquè les generacions més joves solen marcar les tendències futures de la societat. Això indica que a l'Estat espanyol es podria continuar veient un augment en les persones no religioses en les pròximes dècades.

El relleu generacional pot provocar que en els pròxims anys hi hagi canvis substancials en l'adscripció a opcions de consciència

L'adscripció a opcions de consciència segons grups d'edat ens permet observar que el relleu generacional tendeix al fet que cada vegada més franges d'edat siguin majoritàriament no religioses. Fins ara, úni-

cament les franges de 18 a 24 anys i de 25 a 34 anys eren majoritària-
ment no religioses. En aquesta nova edició, la franja de 35 a 44 anys
supera per primera vegada el 50 % de no religiosos. Caldrà observar
com evolucionen aquests percentatges en els pròxims anys.

Figura 3. Adscripció a opcions de consciència, segons grup d'edat, 2022 (%)

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2022 del CIS (mitjana)

Figura 4. Adscripció a opcions de consciència (religiosa – no religiosa), segons sexe, 2023 (%)

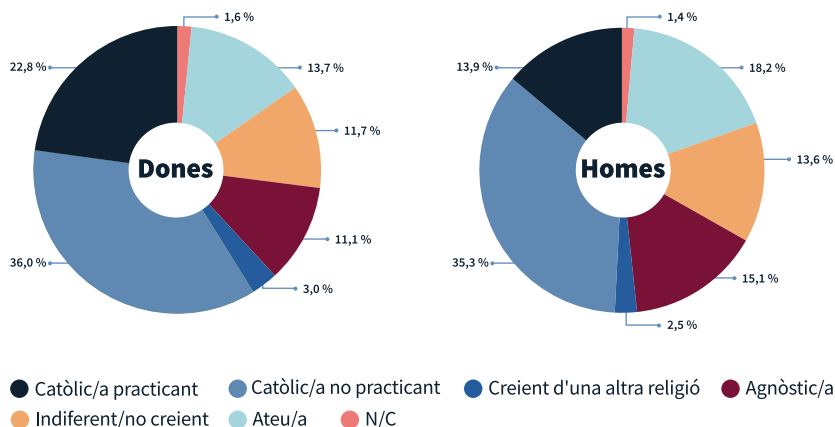

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

Hi ha una diferència de 10 punts percentuals en la religiositat entre sexes

L'adscripció a opcions de consciència en els homes, percentualment, és pràcticament la mateixa entre les persones religioses i les no religioses. En el cas de les dones, 6 de cada 10 són religioses. Creuant les variables de sexe i edat es pot observar com el percentatge de dones que es consideren religioses és sensiblement superior al dels homes en totes les franges d'edat, de manera que s'incrementa la diferència entre els dos percentatges en les franges d'edat més elevades.

Gràfic 1. Adscripció a opcions de consciència, segons sexe, 2023 (%)

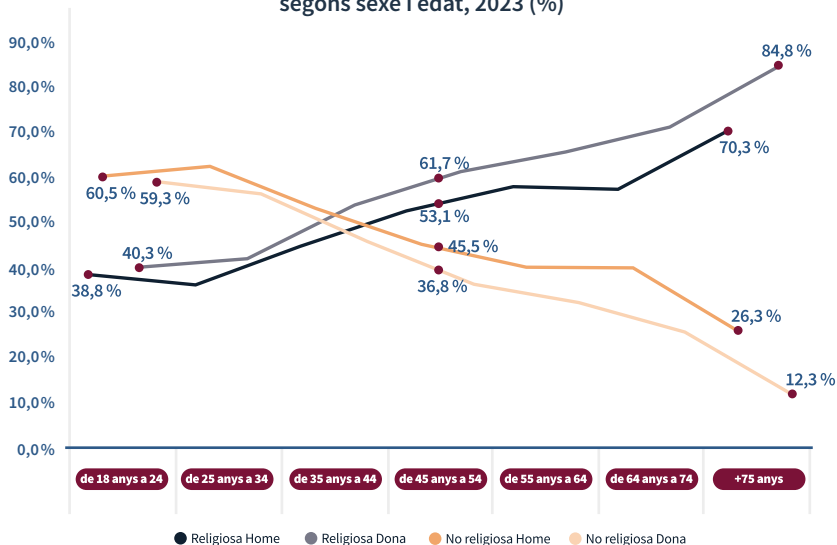

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

El gràfic 2 aprofundeix en l'anàlisi mostrant la distribució de les opcions de consciència segons sexe i grups d'edat. Permet veure com les tendències religioses canvien no tan sols per sexe, sinó també per edat. En les franges d'edat més joves, tant homes com dones tenen una més proporció de no religiosos, tot i que les dones continuen sent una mica més religioses que els homes. Aquesta tendència es fa més pronunciada en les franges d'edat més avançades, en què religiositat augmenta significativament.

Aquestes dades suggereixen que, a mesura que les generacions més joves, menys religioses, esdevenen la majoria, la tendència global cap a la no religiositat podria augmentar. No obstant això, les diferències de gènere podrien persistir.

Gràfic 2. Adscripció a opcions de consciència (religiosa – no religiosa), segons sexe i edat, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

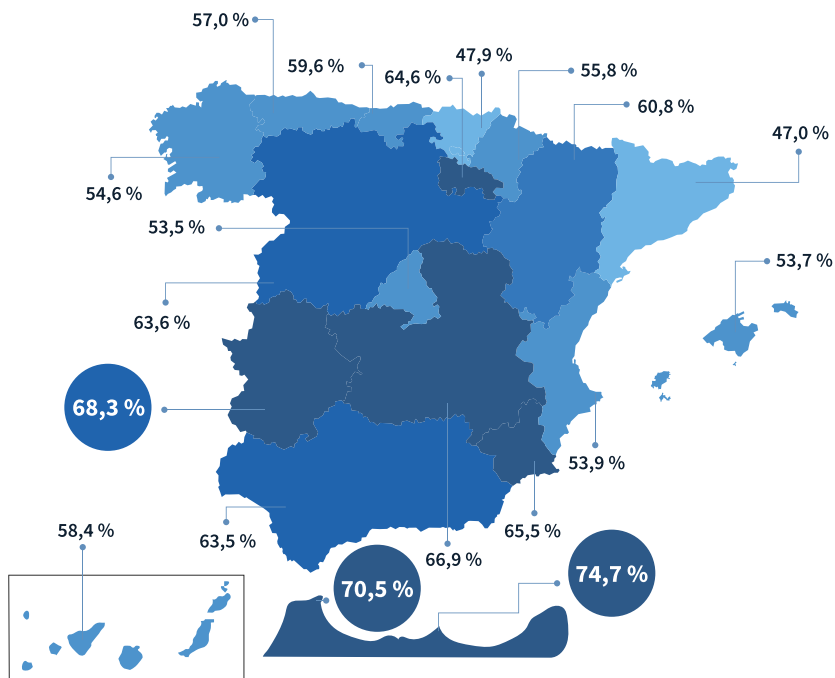
A Catalunya i al País Basc són majoria les persones no religioses

El mapa següent il·lustra la distribució geogràfica de l'adscripció a opcions de consciència a Espanya. Mostra clarament les variacions territorials a l'Estat espanyol, destacant les comunitats amb més proporció de persones no religioses i aquelles en què la religiositat és més prevalent.

Per primera vegada, a Catalunya (51,3 %) i al País Basc (51 %) són majoria les persones amb opcions de consciència no religiosa. Amb més d'un 45 % de població, les Illes Balears i la Comunitat de Madrid, són les altres dues comunitats autònomes amb més percentatge de persones no religioses.

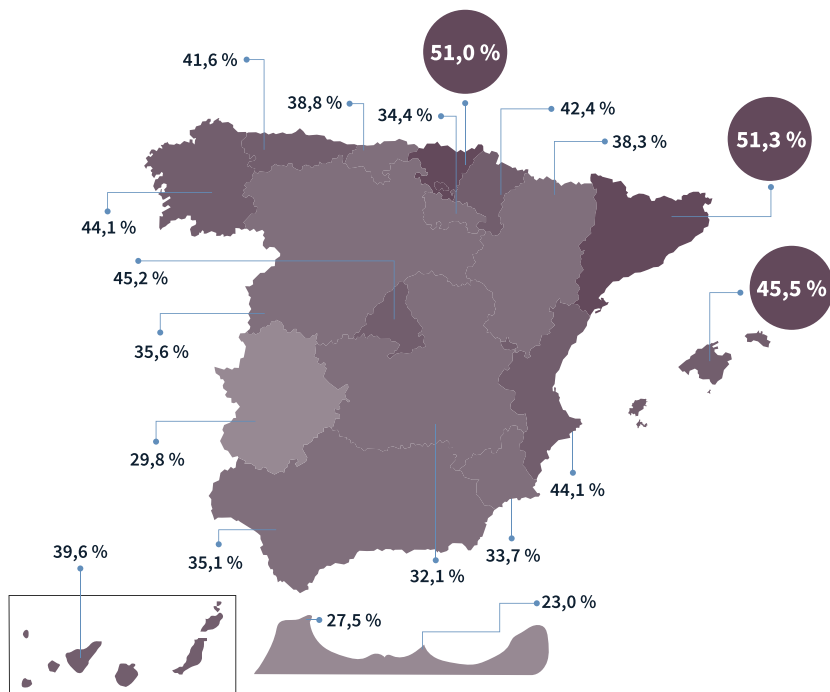
D'altra banda, les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla tenen més d'un 70 % de persones religioses, seguitsseguides de les comunitats autònomes d'Extremadura (68,3 %) i Castella - la Manxa (66,9 %).

Figura 5. Adscripció a opcions de consciència (religiosa), segons comunitats autònomes, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

Figura 6. Adscripció a opcions de consciència (no religiosa), segons comunitats autònomes, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

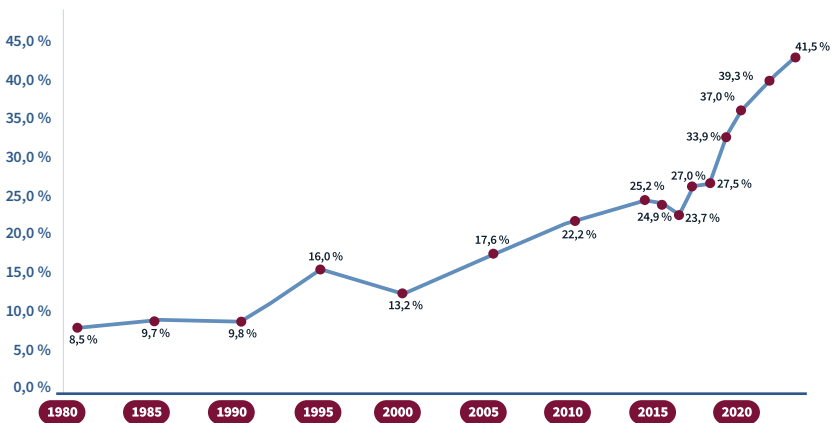
Increment pronunciat de les persones no religioses en l'última dècada

El gràfic 3 mostra un augment notable del percentatge de persones no religioses a Espanya. El 1980, només un 8,5 % de la població es considerava no religiosa. Aquesta xifra ha augmentat considerablement fins a superar el 40 % el 2023, en què ha arribat al 41,5 %.

Des del 2017, el percentatge de persones no religioses ha crescut més de 17 punts percentuals. Aquest creixement accelerat reflecteix una tendència cap a la secularització cada vegada més marcada.

Les dades indiquen un canvi important en les opcions de consciència a Espanya, amb una tendència creixent cap a la secularització.

Gràfic 3. Evolució de ll'adscripció a opcions de consciència no religiosa, 1980-2023, mitjana anual (%)

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

Religiositat

En aquest apartat s'analitzen les dades recopilades sobre diferents aspectes que fan referència a la religiositat de la ciutadania a partir de dades presentades en els diferents baròmetres del CIS publicats durant els darrers anys.

La religiositat de la població és un indicador clau de la rellevància de la religió en la vida de les persones creients. Aquesta informació ens ajuda a comprendre com es practiquen les diferents religions a la nostra societat, i es manifesta principalment a través de l'assistència a cerimònies religioses, excloent-ne les de caràcter social com bodes i funerals.

De l'anàlisi de la religiositat realitzada presentem el destacat següent:

→ **La població religiosa disminueix i amb ella el nombre de persones practicants.**

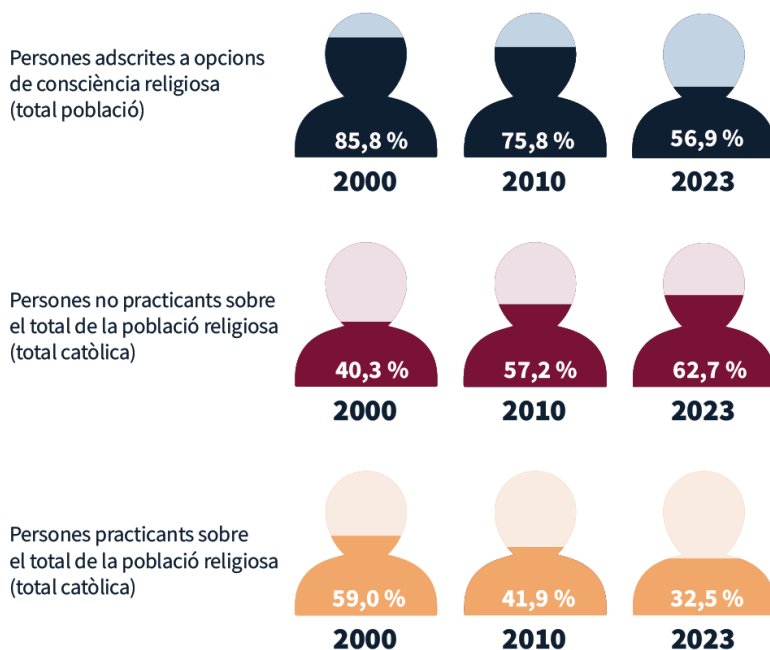
La població religiosa disminueix i amb ella el nombre de persones practicants

Com s'ha pogut observar anteriorment, la població adscrita a opcions de consciència no religiosa està disminuint substancialment aquests darrers anys, fet que provoca que cada vegada siguin menys les persones practicants de la religió sobre el total de la població (religiosa i no religiosa).

Centrant-nos en l'anàlisi del percentatge de persones practicants, en aquest cas, sobre el total de la població religiosa, es pot observar com

la xifra s'incrementa en l'últim any en més d'1 punt percentual. Aquest creixement en les persones practicants sobre el total de la població religiosa és una tendència que es pot observar des de l'any 2020, any en el qual va començar una disminució percentual important de la població religiosa sobre el total de la població. Tot i això, la tendència dels darrers anys indica una forta disminució de persones practicants sobre el total de la població religiosa, que passa del 59 % d'aquesta l'any 2000, al 32,5 % actual.

Figura 7. Evolució de les persones practicants i no practicants de la religió catòlica sobre el total de població adscrita a opcions de consciència religiosa, 2000-2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir dels baròmetres de gener a desembre de 2023 del CIS (mitjana)

Finançament

El finançament estatal de les confessions religioses és possiblement un dels indicadors principals de la vinculació entre les administracions públiques i les institucions religioses. A l'Estat espanyol, una part dels impostos dels contribuents es destina al finançament de l'Església catòlica a través de l'assignació tributària de l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF).

L'Església catòlica és l'única entitat privada a la qual s'assignen diners d'aquest impost de manera directa. Es tracta d'un 0,7% de la declaració de la renda de cada assignació que es deixa d'ingressar a la caixa comuna, amb una afectació a tota la ciutadania per la disminució que suposa als pressupostos generals.

El sosteniment econòmic d'aquesta única confessió religiosa es basa en els acords concordataris d'Espanya amb la Santa Seu. Aquest tractat internacional signat el 1979 va ser una actualització del concordat que mantenia el règim franquista amb l'Església.

L'anàlisi del finançament a l'Església catòlica via IRPF ens presenta els destacats següents:

- **Només 1 de cada 10 contribuents marca únicament la X de l'Església.**
- **273,8 M€ assignats a l'Església catòlica.**
- **Estancament de les contribucions a les caselles de l'Església catòlica i d'altres fins.**

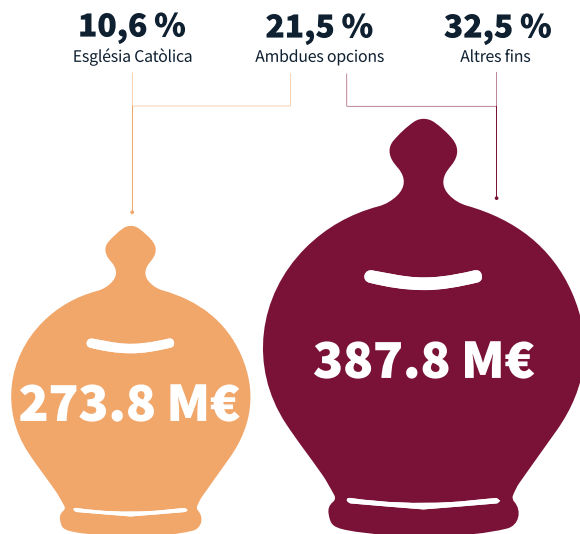
Només 1 de cada 10 contribuents marca únicament la X de l'Església

En els darrers anys, s'ha observat una tendència a la baixa significativa en la proporció de contribuents que marquen exclusivament la casella de l'Església catòlica, que ha descendit fins al 10,6 %. Aquest descens es complementa amb una estabilització en la proporció de contribuents que escullen tant l'Església catòlica com altres fins socials, que es manté en un 21,5 %. Aquesta evolució indica un canvi en les preferències de la població pel que fa a l'assignació dels seus recursos tributaris, i reflecteix un suport exclusiu inferior a l'Església catòlica, mentre que les opcions combinades no mostren una variació substancial.

273,8 M€ assignats a l'Església catòlica

El 2020, l'assignació tributària a l'Església catòlica va assolir els 273,8 milions d'euros, la segona xifra més alta de la història, superada únicament l'any 2019. Aquest valor representa un fre en la tendència de creixement que s'anava observant. L'augment significatiu en l'assignació, combinat amb el descens en el nombre de persones que marquen la casella exclusivament, indica que, mentre que els que marquen l'opció de l'Església catòlica poden estar disminuint, l'import assignat ha estat sostingut per persones amb alts nivells de renda.

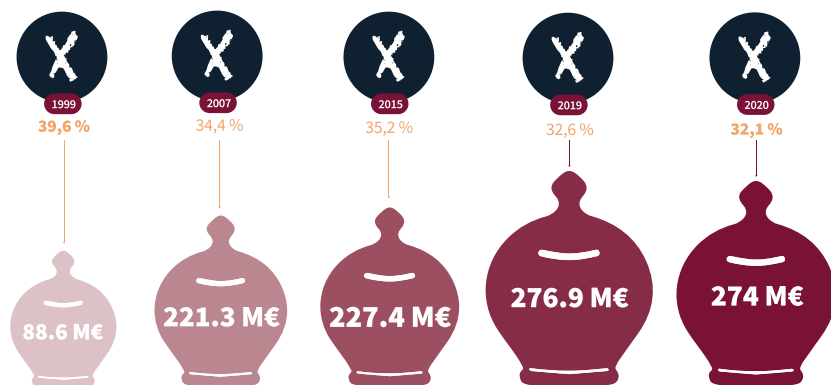
Figura 8. Evolució de l'assignació tributària a l'Església catòlica i altres fins d'interès social. IRPF 1998-2020

Font: elaboració pròpia a partir de la memòria de l'Administració tributària (diversos anys)

(*) A partir de l'any 1999 es pot col·laborar amb les dues opcions (Església catòlica i altres fins d'interès social). (**) Les dades del 2007 i d'anys posteriors no són comparables amb les d'exercicis anteriors a causa de la reforma de l'impost que va entrar en vigor aquell any i del canvi del percentatge de la quota íntegra destinada al sosteniment de l'Església catòlica.

Figura 9. Evolució de l'assignació tributària a l'Església catòlica. IRPF de 1998 a 2020 (% de contribuents / milions €)

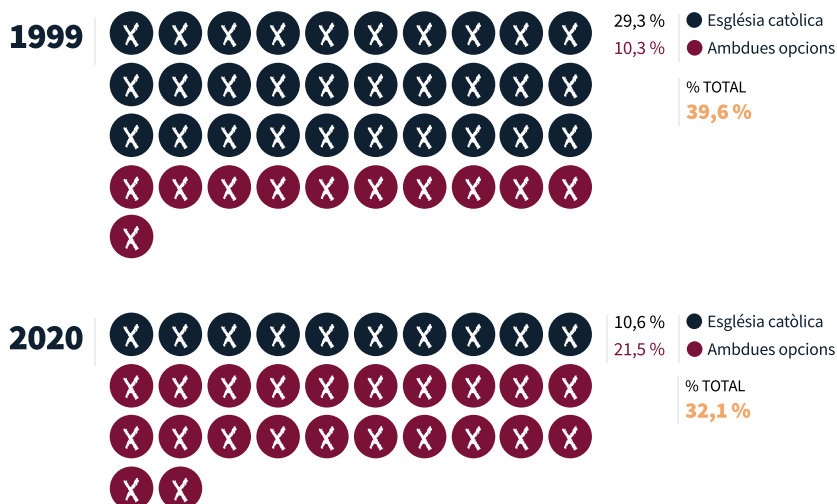
Font: elaboració pròpia a partir de la memòria de l'Administració tributària (diversos anys)

(*) A partir de l'any 1999 es pot col·laborar amb les dues opcions (Església catòlica i altres fins d'interès social). (**) Les dades del 2007 i d'anys posteriors no són comparables amb les d'exercicis anteriors a causa de la reforma de l'impost que va entrar en vigor aquell any i del canvi del percentatge

Estantament de les contribucions a les caselles de l'Església catòlica i d'altres fins

Els darrers anys, s'intensifica la tendència a la baixa de les persones que marquen la casella de l'Església catòlica (sigui com a única opció o conjuntament amb altres fins), un fet que s'explica per la reducció de la proporció de contribuents que marquen únicament la casella de l'Església catòlica, que baixa fins al 10,6 % en aquest període, així com per l'estancament de les persones que marquen ambdues opcions (Església i altres fins), que es manté en el 21,5 %.

Figura 10. Evolució de la proporció de contribuents que marquen la casella de l'Església catòlica o ambdues opcions. IRPF de 1998-2020

Font: elaboració pròpia a partir de la memòria de l'Administració tributària (diversos anys)
 (*) A partir de l'any 1999 es pot col·laborar amb les dues opcions (Església catòlica i altres fins d'interès social). (**) Les dades del 2007 i d'anys posteriors no són comparables amb les d'exercicis anteriors a causa de la reforma de l'impost que va entrar en vigor aquell any i del canvi del percentatge de la quota íntegra destinada al sosteniment de l'Església catòlica.

Educació

L'educació és un dels pilars en què la religió és més present. Primer, en l'escolarització d'infants, en l'elecció de centres educatius públics o d'ideari religiós concertats i privats. En segon terme, en la tria de l'assignatura de religió o d'activitats alternatives, una altra expressió de les adscripcions de consciència de la població. A Espanya, s'imparteix aquesta assignatura des de primària fins a batxillerat.

En aquest apartat s'analitzen diversos paràmetres en què s'observa la interacció directa o indirecta de la religió en l'àmbit educatiu, que es concreten, tenint en compte les dades disponibles, en la matriculació en centres confessionals, així com en l'evolució de l'assignatura de religió (nombre d'alumnes i de professorat).

De l'anàlisi de les dades referents a aquest vincle entre religió i sistema educatiu, es destaca el següent:

- **2 de cada 10 alumnes estan matriculats en centres educatius confessionals.**
- **Castella i Lleó, La Rioja i el País Basc, les comunitats autònomes amb més alumnes matriculats en centres catòlics .**
- **Els centres educatius catòlics són pràcticament tots concertats.**
- **4 de cada 10 alumnes de primària i ESO fan activitats alternatives a la religió.**
- **En els centres públics, l'alumnat escull activitats alternatives a la religió.**
- **En l'educació postobligatòria l'alumnat tria no cursar religió.**
- **Al País Basc, Catalunya i les Illes Balears la majoria de l'alumnat no cursa religió.**
- **Es redueix el nombre d'alumnes que cursa religió alhora que també ho fa el professorat.**

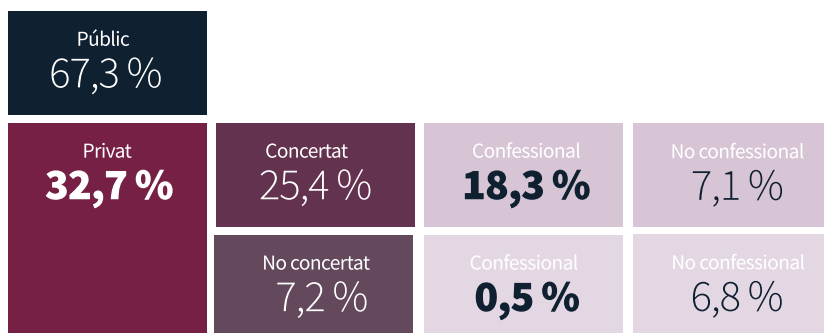
2 de cada 10 alumnes estan matriculats en centres educatius confessionals

En el curs 2021-2022, el 67,3 % de l'alumnat a Espanya està matriculat en centres públics, mentre que el 32,7 % estudia en centres privats. Dins d'aquests centres privats, el 25,4 % són concertats, que reben finançament públic parcial, i el 7,2 % són no concertats: sense suport públic.

Dins de l'ensenyament privat, un 18,3 % dels alumnes assisteixen a centres confessionals, els quals ofereixen una formació amb orientació religiosa, mentre que un 6,8 % estudien en centres no confessionals, amb una formació laica o sense orientació religiosa específica.

Aquestes dades revelen que, malgrat que la majoria de l'alumnat està en centres públics, els centres confessionals juguen un paper significatiu en l'educació privada, amb gairebé 2 de cada 10 alumnes matriculats en aquestes institucions.

Figura 11. Alumnat segons la dependència i titularitat del centre, 2021-2022 (%)

Font: Datos y cifras de la Educación Católica. Curso 2021-2022, d'Escuelas Católicas, i Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores, del Ministeri d'Educació i Formació Professional, curs 2021-2022

Castella i Lleó, La Rioja i el País Basc, les comunitats autònomes amb més alumnes matriculats en centres catòlics

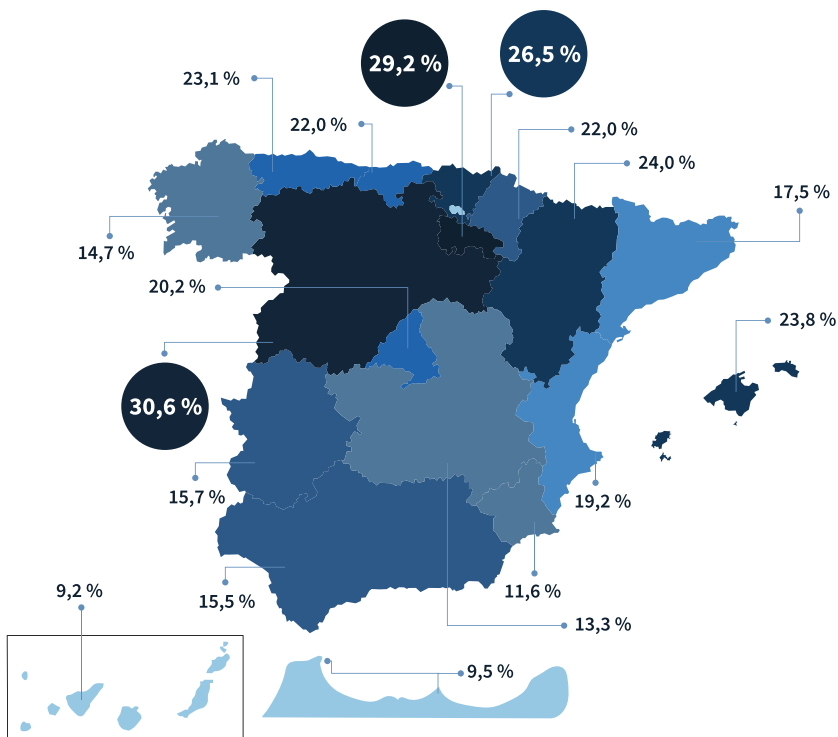
En el curs 2021-2022, el nombre total d'alumnes matriculats en centres catòlics a Espanya arriba a 1.509.280.

Les comunitats autònomes amb un percentatge més alt d'alumnes en centres catòlics són Castella i Lleó, La Rioja i el País Basc. A Castella i Lleó, un 30,6 % de l'alumnat està inscrit en centres catòlics, de manera que destaca com la regió amb la màxima proporció. La Rioja la segueix amb un 29,2 %, mentre que el País Basc té un 26,5 % dels seus alumnes en aquests centres.

En contrast, les regions amb menys proporció d'alumnat en centres catòlics són les Canàries, amb només un 9,2 %; Ceuta i Melilla, amb un 9,5 %, i Múrcia, amb un 11,6 %.

Aquestes dades subratllen una variabilitat significativa en la preferència per l'educació catòlica a través del territori espanyol, amb les regions de Castella i Lleó, La Rioja i el País Basc mostrant una clara inclinació cap a aquesta modalitat educativa en comparació amb altres comunitats autònomes.

Figura 12. Alumnat total i matriculat en centres confessionals, segons comunitat autònoma (ensenyament no universitari), 2021-2022 (%)

Font: Datos y cifras de la Educación Católica. Curso 2021-2022, d'Escuelas Católicas, i Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores, del Ministeri d'Educació i Formació Professional, curs 2021-2022

Els centres educatius catòlics són pràcticament tots concertats

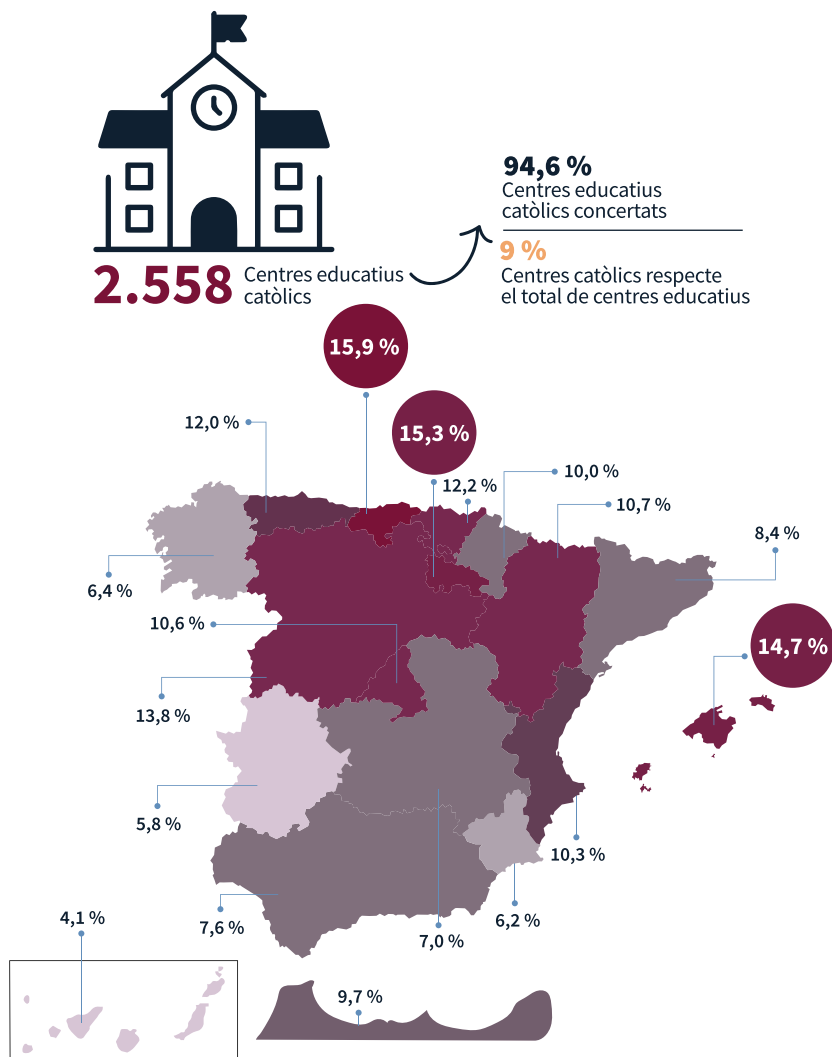
En el curs 2021-2022, Espanya compta amb 2.548 centres educatius catòlics, dels quals un destacat 94,6 % són centres concertats. Això significa que pràcticament tots els centres catòlics són concertats, de manera que reben finançament públic parcial.

En l'àmbit estatal, els centres catòlics representen el 9 % del total de centres educatius. Les comunitats autònomes amb més proporció de centres catòlics són Cantàbria, La Rioja i les Illes Balears, amb percentatges que van del 14,1 % al 15,9 %.

En contrast, les regions amb menys representació són les Canàries, Extremadura i Múrcia, amb percentatges que oscil·len entre el 4,0 % i el 6,1 %.

Aquestes dades revelen que, mentre que els centres catòlics tenen una presència significativa en algunes regions, la major part és de caràcter concertat, i destaca la influència del finançament públic en l'educació religiosa a Espanya.

Figura 12. Centres catòlics concertats segons comunitat autònoma (ensenyament no universitari), 2020-2021 (%)

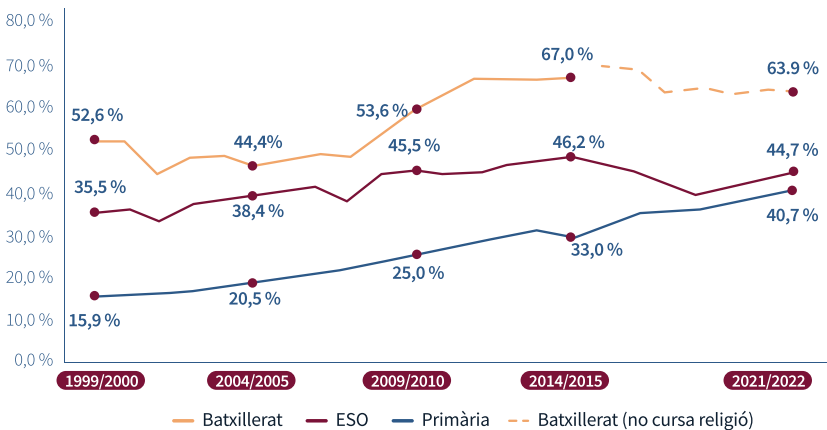
Font: Datos y cifras de la Educación Católica. Curso 2021-2022, d'Escuelas Católicas, i Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores, del Ministeri d'Educació i Formació Professional, curs 2021-2022

4 de cada 10 alumnes de primària i ESO fan activitats alternatives a la religió

Actualment, el 40,7 % dels alumnes de primària i el 44,7 % dels d'ESO participen en activitats alternatives a l'assignatura de religió. Aquestes xifres han augmentat significativament en les darreres dues dècades, i han mostrat una tendència similar en ambdós nivells educatius. En el curs 1999-2000, només el 15,9 % de primària feia activitats alternatives, mentre que a l'ESO era d'un 35,5 %.

En aquesta edició incorporem noves dades sobre l'alumnat de batxillerat que no cursa l'assignatura de religió. Fins al 2014-2015 es podien cursar activitats alternatives a la religió, que amb la LOMQE va deixar de tenir alternativa. Les dades referents al batxillerat a partir del curs 2015-2016 fan referència al nombre d'estudiants que no cursen l'assignatura de religió, que és del 63,9 % en el curs 2021-2022.

Gràfic 4. Evolució de l'alumnat que va cursar activitats alternatives, segons el nivell educatiu, de 1999-2000 a 2021-2022

Font: elaboració pròpia a partir de Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores. La enseñanza de la religión, del Ministeri d'Educació i Formació Professional (diversos anys)

En els centres públics, l'alumnat escull activitats alternatives a la religió

La tipologia del centre educatiu influeix significativament en les opcions de l'alumnat en relació amb l'assignatura de religió. En els centres públics, més de la meitat dels alumnes de primària i ESO escullen activitats alternatives a la religió. En els centres privats no concertats, aquest percentatge és d'aproximadament un terç, mentre que en els centres privats concertats només un de cada deu alumnes opta per activitats alternatives. Aquesta diferència reflecteix com els centres públics ofereixen més opcions alternatives a la religió en comparació amb els centres privats, especialment els concertats.

En l'educació postobligatòria l'alumnat escull no cursar religió

En l'educació postobligatòria, l'opció de no cursar l'assignatura de religió és cada vegada més popular entre els estudiants. Aproximadament, set de cada deu alumnes en centres públics decideixen no inscriure's a religió durant el batxillerat. En els centres privats, gairebé la meitat dels estudiants també opten per no cursar aquesta assignatura. Aquesta tendència subratlla el creixent interès per les alternatives a la religió en nivells educatius superiors.

Figura 13. Alumnat que va cursar activitats alternatives, segons la tipologia de centre, curs 2021-2022 (%)

Centres Públics

51,9 % Primària

57,9 % ESO

68,8 % Batxillerat (no cursa religió)

Centres Privats Concertats

14,9 % Primària

16,1 % ESO

46,6 % Batxillerat (no cursa religió)

Centres Privats No Concertats

38,8 % Primària

43,0 % ESO

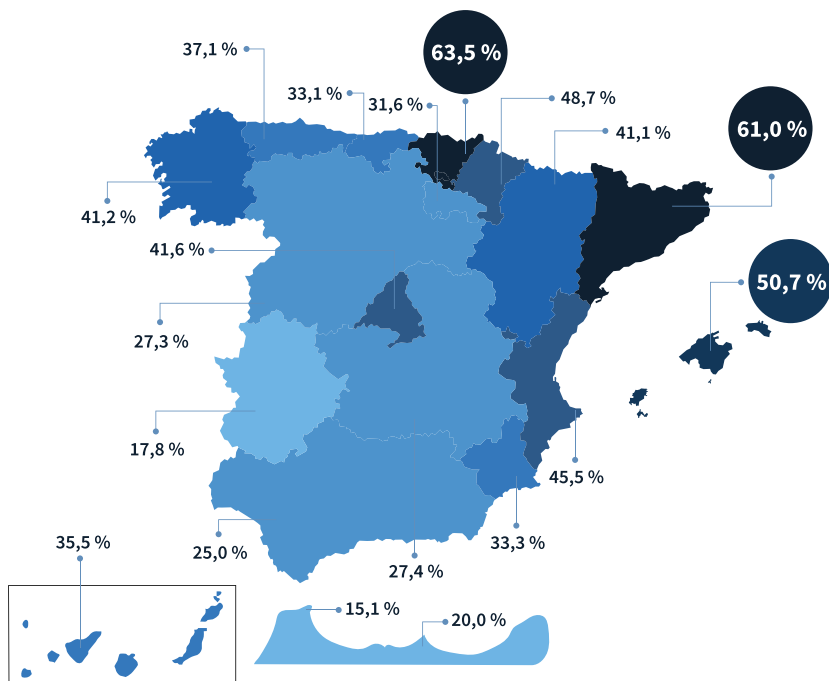
48,4 % Batxillerat (no cursa religió)

Font: elaboració pròpia a partir de Las cifras de educación en España (edición 2023). La enseñanza de la religión, del Ministeri d'Educació i Formació Professional

Al País Basc, Catalunya i les Illes Balears la majoria de l'alumnat no cursa religió

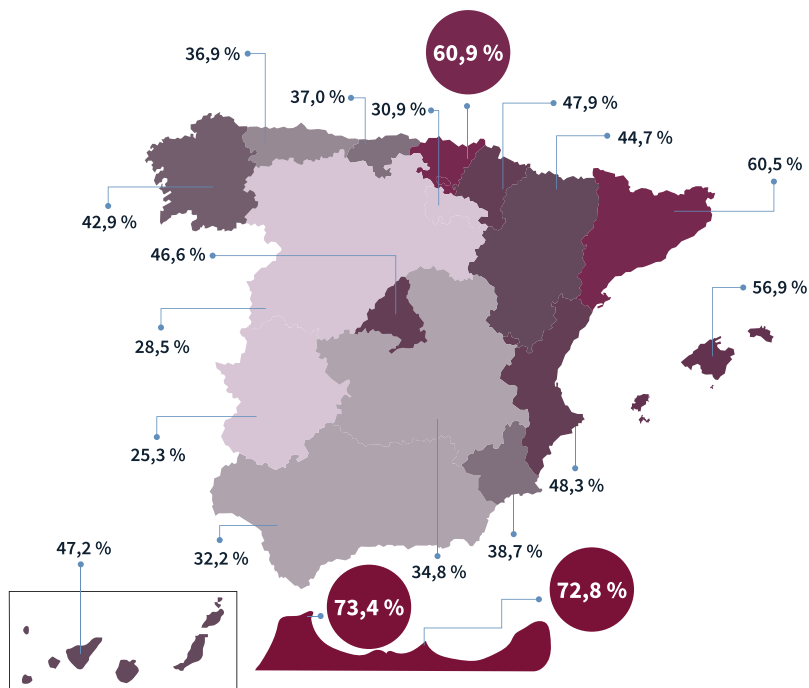
Al País Basc, Catalunya i les Illes Balears, la majoria de l'alumnat opta per activitats alternatives a l'assignatura de religió, tant a primària com a l'ESO. En aquestes comunitats, aproximadament sis de cada deu alumnes escullen alternatives a la religió en el cas del País Basc i Catalunya, mentre que a les Illes Balears aquesta xifra arriba al 80,8 % en batxillerat. En canvi, regions com Extremadura, Andalusia, Castella i Lleó i Castella - la Manxa mostren els percentatges més baixos d'alumnes que no cursen religió, amb menys d'un terç de l'alumnat optant per activitats alternatives a primària i ESO. Aquesta variació regional reflecteix les diferents actituds i opcions educatives envers l'ensenyament religiós a través de l'Estat.

Figura 14. Alumnat de primària que va cursar activitats alternatives, segons comunitats/ciutats autònomes, curs 2020-2021 (%)

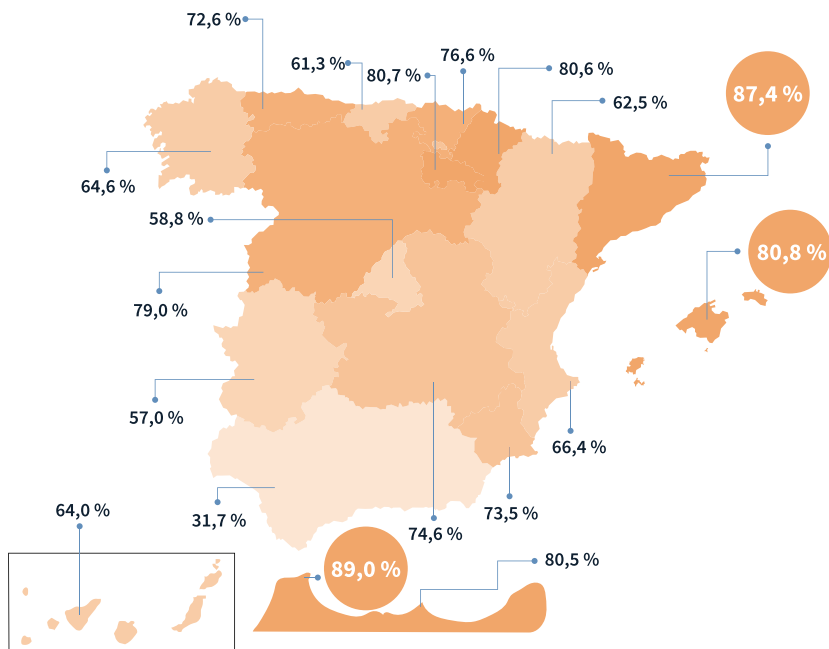
Font: Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores. La enseñanza de la religión, del Ministeri d'Educació i Formació Professional, curs 2021-2022

Figura 15. Alumnat de ESO que va cursar activitats alternatives, segons comunitats/ciutats autònomes, curs 2020-2021 (%)

Font: Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores. La enseñanza de la religión, del Ministeri d'Educació i Formació Professional, curs 2021-2022

Figura 16. Alumnat de Batxillerat (no cursa religiós) que va cursar activitats alternatives, segons comunitats/ciutats autònomes, curs 2020-2021 (%)

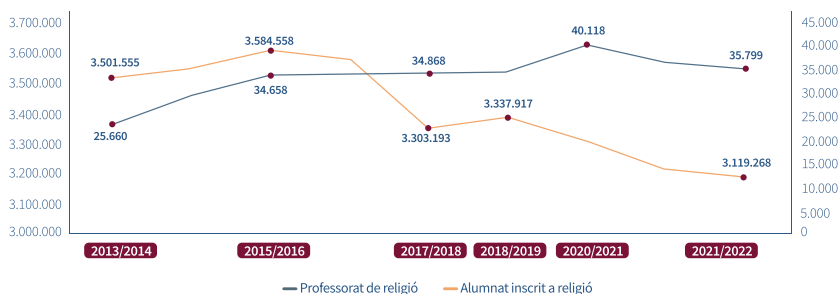

Font: Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores. La enseñanza de la religión, del Ministeri d'Educació i Formació Professional, curs 2021-2022

Es redueix el nombre d'alumnes que cursa religió alhora que també ho fa el professorat

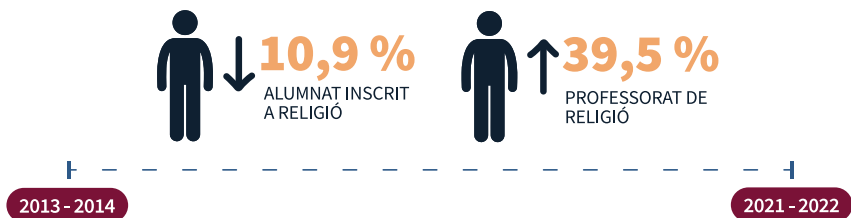
En els darrers anys, s'observa una reducció tant en el nombre d'alumnes que cursen l'assignatura de religió com en la plantilla de professorat dedicat a aquesta matèria. En el curs 2021-2022, el nombre d'alumnes matriculats a religió ha disminuït fins als 3.119.268, fet que reflecteix una continuació de la tendència a la baixa. A més, malgrat les expectatives d'increment en la plantilla docent, el nombre de professors de religió ha caigut notablement, i ha passat de 40.118 en el curs 2019-2020 a 35.799 en el curs 2021-2022. Aquesta disminució en ambdós àmbits indica una adaptació a la disminució de la demanda d'ensenyament religiós en els centres educatius.

Gràfic 5. Evolució de l'alumnat que cursa religió i del professorat de religió (estudis no universitaris), cursos 2013-2014/2018-2019

Font: elaboració pròpia a partir de Memoria anual de actividades de la Iglesia católica en España, anys 2014-2022.

Figura 17. Evolució de l'alumnat que cursa religió i professorat de religió (estudis no universitaris) (base 2013-2014 = 100)

Font: elaboració pròpia a partir de Memoria anual de actividades de la Iglesia católica en España, anys 2014-2022

Ritus de pas

Els ritus de pas són un indicador del vincle entre els rituals religiosos i la societat, així com del seguiment dels preceptes religiosos per part de la ciutadania. Cada confessió religiosa presenta unes normes i costums diferents, si bé les dades sobre aquestes són realment limitades. En aquest sentit, la cerimònia del matrimoni és una de les poques que disposa d'un seguiment estadístic acurat i regular.

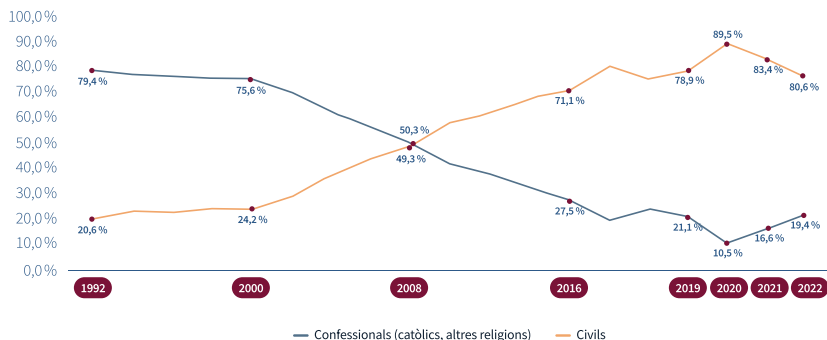
L'anàlisi de les dades disponibles sobre els ritus de pas ens presenta els tres destacats següents:

- **Els matrimonis civils tornen als nivells previs a la pandèmia.**
- **Catalunya és la comunitat autònoma amb més matrimonis civils.**
- **Per primera vegada, hi ha més naixements fora del matrimoni.**

Els matrimonis civils tornen als nivells previs a la pandèmia

Els matrimonis civils han tornat als nivells previs a la pandèmia després d'un període de fortes alteracions degudes a la covid-19 i les restriccions associades. A partir de març de 2020, es va observar una caiguda dràstica, del 45,7 %, en el nombre de matrimonis en comparació amb el 2019, amb una gran majoria de les cerimònies celebrades aquell any sent civils, que va arribar al 90 %. En els darrers dos anys, aquesta situació s'ha anat revertint, amb un retorn gradual a les xifres anteriors a la pandèmia. L'any 2022, el percentatge de matrimonis civils es va establir en un 80 % del total.

Gràfic 6. Evolució de l'alumnat que va cursar activitats alternatives, segons el nivell educatiu, de 1999-2000 a 2021-2022

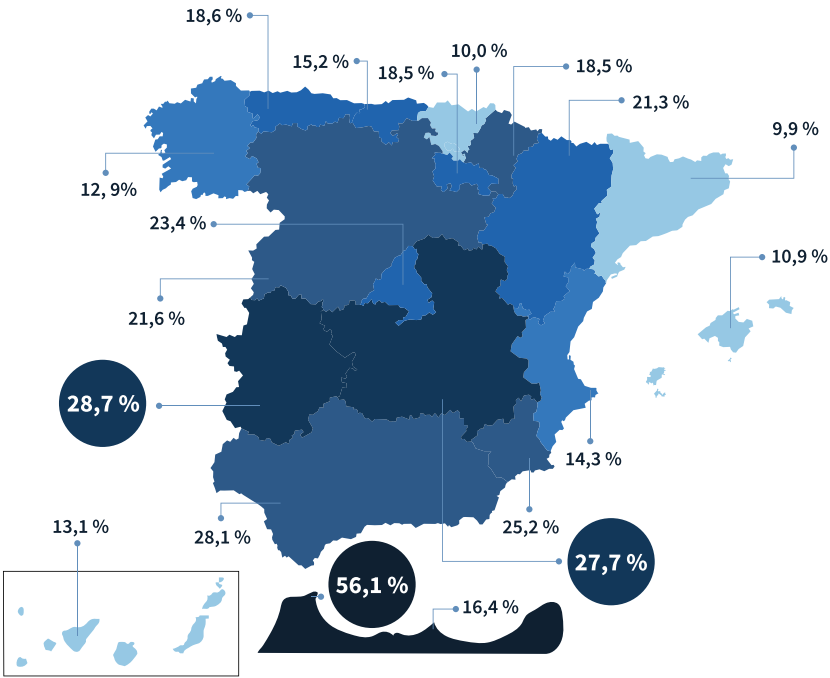

Font: elaboració pròpia a partir de Moviment natural de la població de l'INE.

Catalunya és la comunitat autònoma amb més matrimonis civils

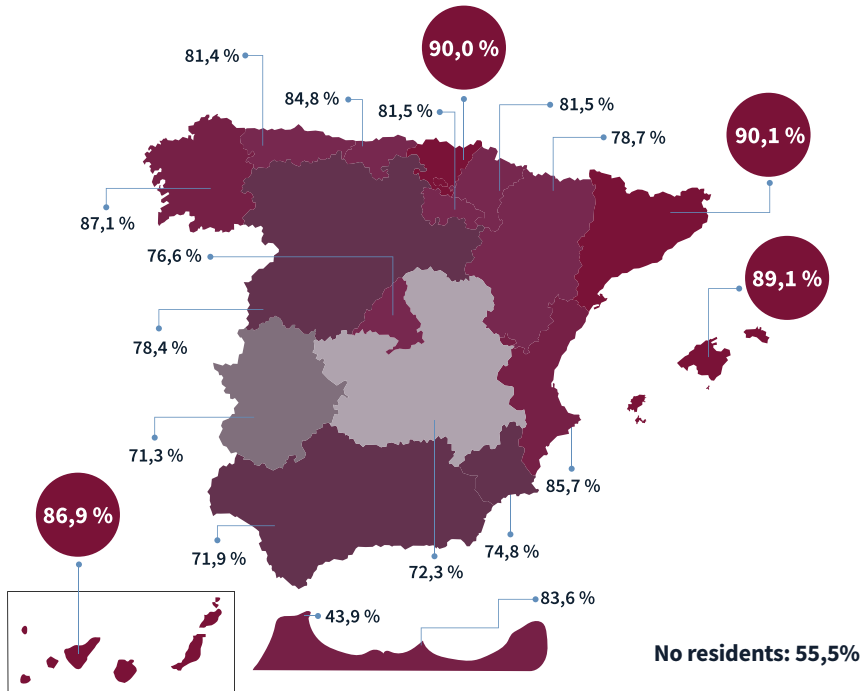
Catalunya és la comunitat autònoma amb la màxima proporció de matrimonis civils, amb un impressionant 90,1 % d'enllaços celebrats en aquesta forma. Aquesta tendència es manté a la resta de comunitats amb una elevada proporció de matrimonis civils, com el País Basc i les Illes Balears, amb un 90 % i un 89,1 %, respectivament. En contrast, les comunitats amb una presència més important de matrimonis confessionals són Extremadura, Andalusia i Castella - la Manxa, on els matrimonis religiosos representen un percentatge significatiu, ja que superen el 25 % en alguns casos. Aquestes dades reflecteixen una clara variabilitat territorial en les preferències per la forma de celebració del matrimoni a Espanya, amb una tendència general cap a un augment dels matrimonis civils en la majoria de les comunitats.

Figura 18. Matrimonis confessionals, per comunitats autònomes/ciutats, 2022 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de Moviment natural de la població de l'INE

Figura 19. Matrimonis civils, per comunitats autònomes/ciutats, 2022 (%)

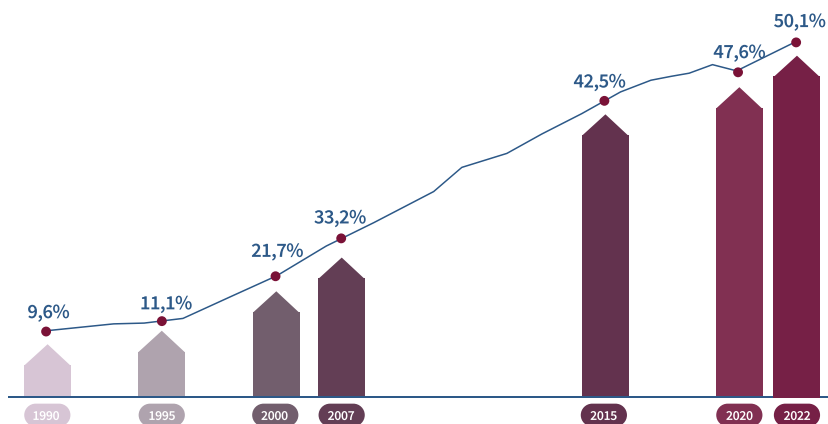

Font: elaboració pròpia a partir de Moviment natural de la població de l'INE

Per primera vegada, hi ha més naixements fora del matrimoni

El 2022 marca un moment històric en la demografia espanyola, ja que per primera vegada el percentatge de naixements fora del matrimoni supera el 50 %, i arriba al 50,1 %. Aquesta xifra mostra un canvi significatiu en les dinàmiques familiars i socials del país. La tendència cap a una proporció més elevada de naixements fora del matrimoni es va iniciar a principis dels anys 90, quan aquest tipus de naixements representava només un 10 % del total. Des de llavors, la proporció ha anat creixent de manera constant i significativa, reflectint canvis en les actituds envers el matrimoni i les formes de convivència.

Gràfic 7. Naixements fora del matrimoni, 1990-2022 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de Moviment natural de la població de l'INE.

ANNEX LAÏCITAT EN XIFRES

**Baròmetre sobre la religiositat
i sobre la gestió de la seva
diversitat. CEO 2024
(dades 2023)**

Presentació

En aquesta edició de l'Informe Ferrer i Guàrdia i, per completar el bloc de Laïcitat en xifres 2024, s'ha volgut tenir en compte i dedicar-li un apartat especial als resultats del baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la diversitat publicats per la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya i pel Centre d'Estudis d'Opinió (d'ara endavant CEO) l'any 2024, amb dades obtingudes a través d'un treball de camp dut a terme durant els mesos de juny i juliol del 2023.

El CEO aporta, amb aquest informe sobre religiositat, informació relacionada amb la identificació i la pràctica religiosa dels catalans, els seus vincles religiosos, el coneixement, les opinions i l'acceptació que tenen vers la diversitat religiosa; la percepció sobre la llibertat religiosa i la seva opinió sobre diferents polítiques públiques de gestió d'aquesta diversitat.

En el present informe hem identificat aquells aspectes més rellevants del baròmetre, i que ens poden ajudar a completar o a obtenir una visió més àmplia amb relació a les creences de la població catalana i la relació entre les confessions o rituals religiosos i l'esfera pública. La comprensió i anàlisi d'aquesta realitat és un punt fonamental a l'hora d'identificar la incidència del fet religiós en el si de la societat i de la vida de les persones.

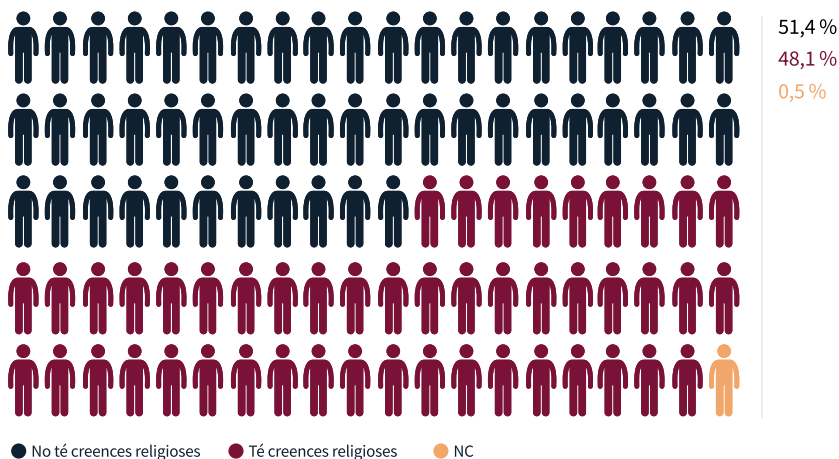
Per altra banda, cal apuntar que el baròmetre del CEO i els estudis mensuals del CIS, malgrat comptar amb plantejaments metodològics i treballar amb mostres de població diferents, en la majoria de casos presenten tendències equiparables, que apunten, com veurem a continuació, l'evolució cap a una societat més secular.

Identitat religiosa

La identitat religiosa fa referència al conjunt de creences que caracteritzen als membres d'una societat i que les diferencien entre elles. En primer lloc, el bloc s'inicia amb la interpretació dels percentatges sobre creences religioses de la ciutadania catalana (a comparar amb les dades d'adscripció a opcions de consciència recollides durant l'informe de Laïcitat en xifres 2024). A continuació, s'analitza la permanència i canvi envers les creences religioses i, es desglossa aquesta permanència i canvi amb el grau d'estudis assolits per la ciutadania. Finalment, presentem la creença que es té sobre el concepte de Déu per part de la població catalana.

La figura 1 ens mostra les xifres de la població catalana referent a les creences religioses. L'any 2023, el 51,4% de la ciutadania diu no tenir creences religioses. Aquesta dada de l'estudi del CEO coincideix amb les dades publicades en els diferents baròmetres del CIS de l'any 2023, on la mitjana a Catalunya de l'adscripció a opcions de consciència no religiosa és del 51,3%. Aquesta dada, per primera vegada a la sèrie històrica ens mostra una majoria de la població catalana sense creences religioses.

Figura 1. Creences religioses. Catalunya, 2023 (%)

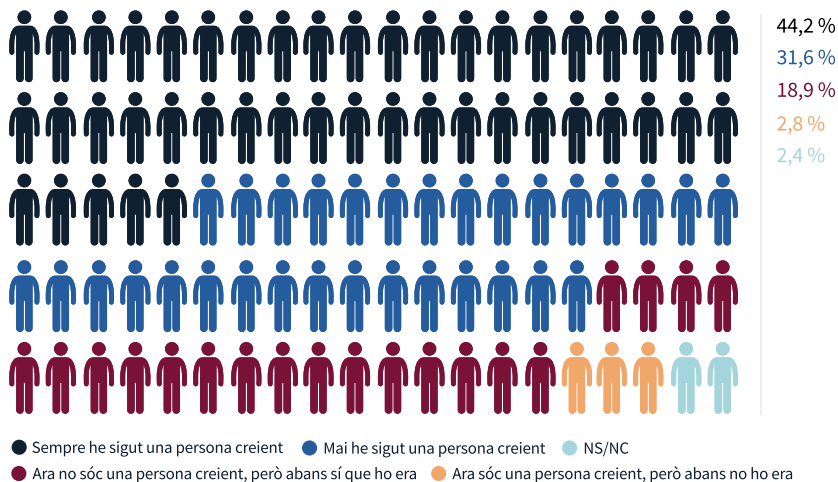

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat, 2024

Les següents dues figures ens mostren la permanència i canvi de l'adscripció a opcions de consciència, en primer lloc, amb les dades globals de la població catalana i, en la figura 3, centrant-nos especialment en les xifres que es presenten per nivell d'estudis assolits.

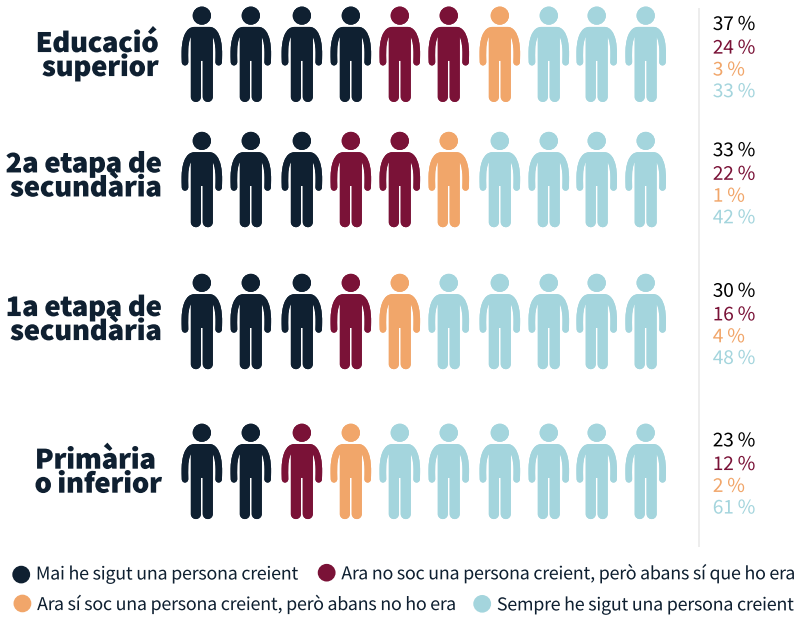
En termes generals, podem determinar que la majoria de la població catalana no modifica les seves creences al llarg del temps. Així doncs, la figura 2 indica que la proporció més gran de les persones enquestades manifesten que sempre han sigut persones creients (44,2%), mentre que el segon grup més nombrós és el dels catalans i catalanes que mai han estat creients (31,6%).

Figura 2. Permanència i canvi envers les creences religioses. Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat, 2024

Figura 3. Permanència i canvi envers les creences religioses segons nivell d'estudis assolits. Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat, 2024

Sí que és rellevant mencionar el fet que la població que afirma haver estat sempre creient ha augmentat 5 punts respecte al baròmetre del 2020, on aquesta dada era del 39%. La tendència de població que afirma haver estat sempre creient torna a estar a l'alça, apropant-se a les dades del 2016, on era el 48% de la ciutadania catalana. En canvi, les persones que mai han sigut creients, disminueixen en dos punts en comparació amb l'estudi del 2020.

Finalment, cal indicar que un 18,9% de les persones enquestades indica que actualment no és creient, si bé ho havia estat en el passat.

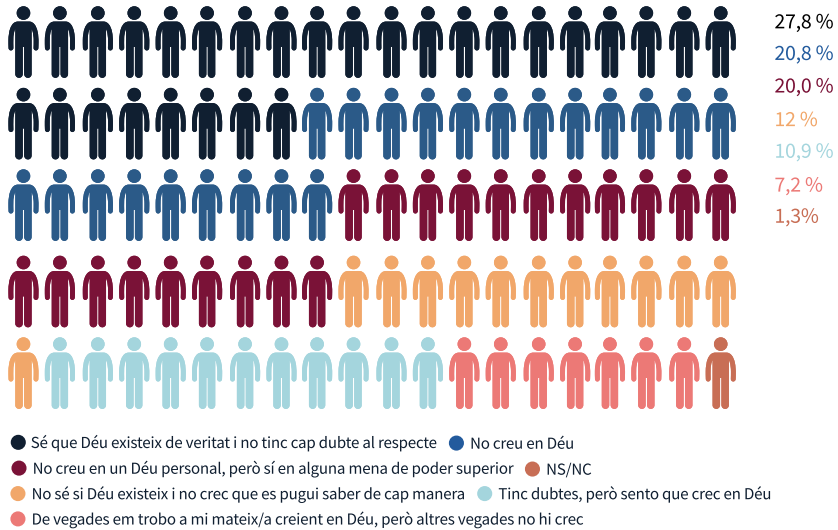
Si fem referència a la permanència i canvi envers les creences religioses segons nivell d'estudis assolits (figura 3), es pot observar com la ciutadania amb major nivell d'estudis es considera majoritàriament sense creences religioses, sent més del 60% les que el dia d'avui no en tenen. Per altra banda, la franja poblacional amb major percentatge de població creient és la que ha assolit un grau d'estudis màxims de primària o inferior, sent el 61% persones que sempre han estat creients.

Per finalitzar el bloc d'identitat religiosa volem comentar les xifres sobre la creença que es té envers el concepte de Déu. Aquesta pregunta es va incorporar al baròmetre del CEO per primera vegada en l'edició del 2020. Fa 4 anys, un 26% dels catalans i les catalanes afirmava no creure en Déu, per un 24,4% que afirmava no tenir cap dubte respecte a l'existència de Déu. En la present edició els resultats s'han capgirat, incrementant fins al 27,8% les persones que no tenen cap dubte sobre l'existència de Déu i disminuint fins al 20,8% les persones que no creuen en Déu.

En posicions intermèdies trobem un 12% que no sap si Déu existeix i que no es pot saber, un 20 % que no creu en un Déu personal, però sí en alguna manera de poder superior, un 7,2% que sovint hi creu per d'altres no, i finalment, un 10,9% que en té dubtes, però sent que hi creu.

En la figura 1 s'ha observat com el percentatge de població catalana sense creences religioses és del 51,4%, xifra que coincideix amb els percentatges de les tres opcions de resposta més allunyades de l'existència de Déu.

Figura 4. Creença que es té sobre el concepte de Déu. Catalunya, 2023 (%)

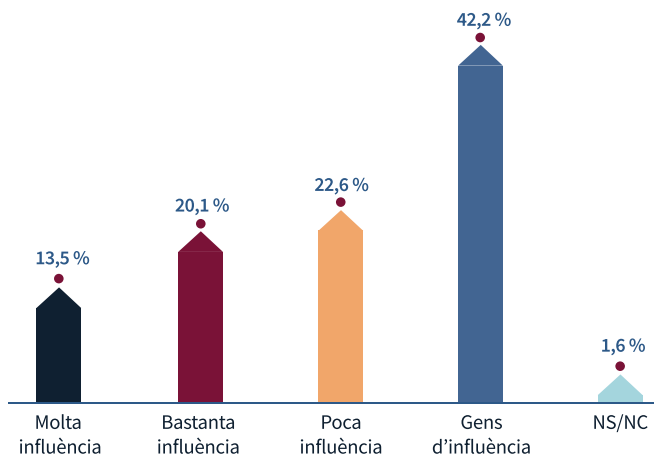
Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat, 2024

Incidència religiosa: influència i pràctica

Referent a la incidència de la religió en la vida de la població catalana, hem volgut mostrar, en primer lloc, els resultats referents a la influència de la religió en la vida quotidiana. En segon lloc, hem incorporat dos grafismes on es mostren dades sobre la pràctica religiosa, d'assistència a oficis religiosos d'alguna confessió, sense tenir en compte les cerimònies de tipus social, com bodes, comunions o funerals, comparant les dades de la població actual amb les dels seus pares.

El gràfic 1 ens mostra la influència de les creences religioses en les decisions que la ciutadania pren en la seva vida quotidiana. En termes generals, observem que per al 42,2% de la població catalana la religió no té cap incidència en la seva vida quotidiana i, pel 22,6% en té poca influència. Per altra banda, únicament en el 13,5% de la ciutadania la religió té molta influència en el seu dia a dia.

Gràfic 1. Influència de la religió en la vida quotidiana. Catalunya, 2023 (%)

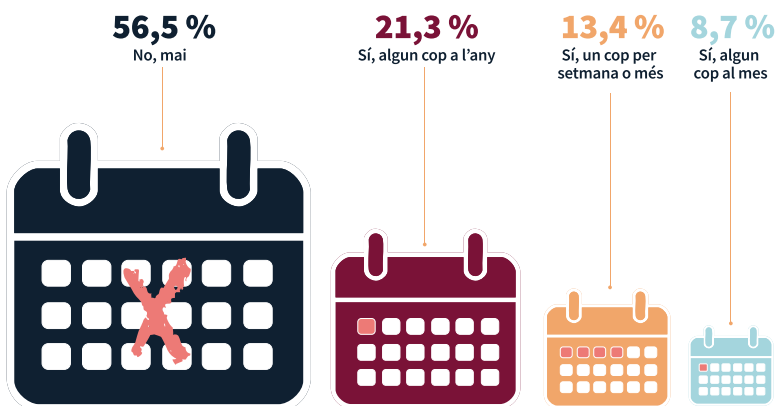

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat, 2024

En les figura 5 i 6, es mostren els percentatges de pràctica religiosa de la població catalana, a partir de la seva assistència a celebracions de culte religiós. Pel que fa a la pràctica religiosa, el baròmetre del CEO ens mostra com el 56,5 % dels catalans i catalanes no ha assistit a cap acte de culte durant el 2023, un 21,3 % ho ha fet algun cop a l'any, el 8,7 % algun cop al mes i, finalment el 13,4 % de la població assisteix a celebracions de culte religiós una o més d'una vegada a la setmana. Si comparem les dades de pràctica religiosa actuals amb la dels seus pares, veiem com les dades s'han capgirat. Les generacions anteriors assistien setmanalment a oficis religiosos el 42 % (30 punts més que el dia d'avui), per un 31 % que mai hi assistia (25 punts menys que les dades actuals).

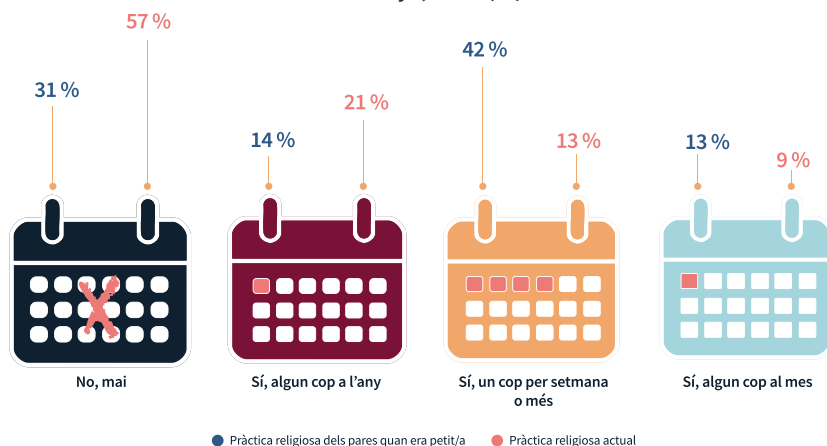
Les dades presentades revelen una tendència clara cap a la disminució de la influència de la religió en la vida quotidiana de la població catalana i una reducció significativa en la pràctica religiosa activa.

Figura 5. Pràctica religiosa. Assistència a actes de culte oficis religiosos d'alguna confessió. Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversita, 2024

Figura 6. Pràctica religiosa actual i la dels seus pares quan era petit/a.
Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat, 2024

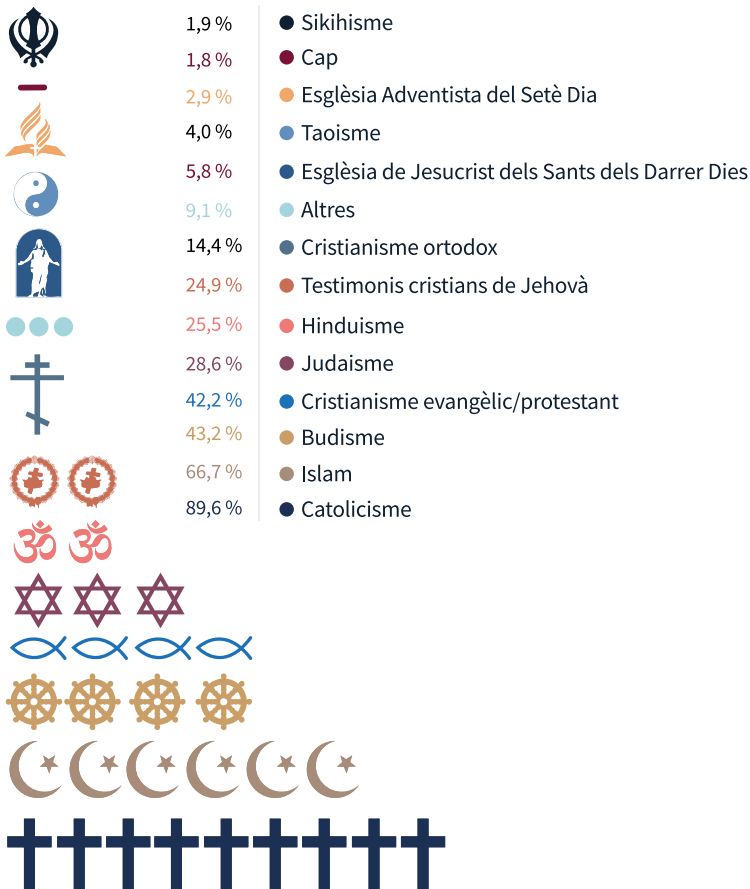
Diversitat religiosa

Respecte a la diversitat religiosa, i més concretament en el coneixement general que es té sobre les confessions religioses, hem volgut centrar-nos en la pregunta on es demana que es digui el nom de les confessions religioses que es coneix, de forma espontània.

En la figura 7 observem que el 89,6 % de la població catalana coneix el catolicisme, xifra que incrementa en 4 punts respecte a les dades del 2020, però estant 6 punts per sota de les dades del 2016 i 8 punts per sota de les de 2014. El mateix passa amb la resta de confessions religioses. Per exemple, la coneixença de l'islam se situa en un 66,7 %, 2 punts per sobre de les xifres del 2020, però 11 per sota de les xifres del 2014.

Cal esmentar de nou que aquestes xifres són obtingudes a partir de respostes realitzades sense disposar d'una llista amb el nom de les diverses confessions religioses.

Figura 7. Coneixement sobre el nom de les confessions religioses (espontani). Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2024

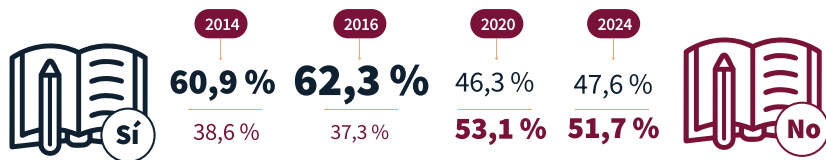
Educació religiosa

En l'anàlisi dels resultats del baròmetre sobre religiositat del CEO s'exposen diferents dades relatives a l'educació. En l'informe de Laïcitat en Xifres es mostrava com l'educació és un dels pilars on la religió compta amb una major presència. A continuació, mostrem dades sobre la voluntat d'educar als descendents en els preceptes d'alguna confessió, així com la demanda de les famílies del fet que els seus fills i filles cursin l'assignatura de religió i, finalment, sobre el posicionament davant la incorporació d'una assignatura sobre diversitat religiosa al currículum escolar.

En la figura 8 s'observa que el 51,7% dels catalans i catalanes eduquen als seus fills i filles sense seguir els preceptes d'una confessió, mentre que el 47,6% sí que segueix els preceptes d'una religió.

En les edicions 2014 i 2016, dos terços de les famílies educaven seguint preceptes religiosos (un 60,9 % dels casos l'any 2014, i un 62,2 % el 2016). Aquestes xifres ja es van capgirar en la darrera edició del 2020, on el percentatge de famílies que volien educar als seus progenitors dins de preceptes religiosos va decreïxer en 16 punts.

Figura 8. Educar als fills i filles seguint els preceptes d'una confessió.
Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2024

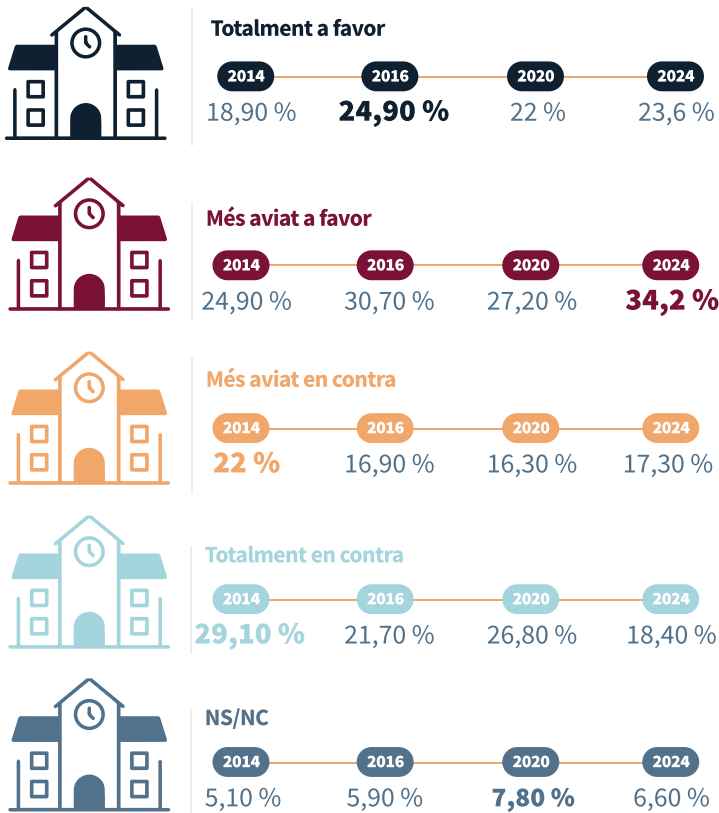
En la figura 9 se'ns mostra com ha variat aquests darrers anys l'opinió que té la ciutadania catalana sobre que els pares i mares puguin sol·licitar a l'escola que els seus fills i filles rebin classes de la seva pròpia religió.

Per posar-nos en antecedents, i seguint l'evolució de les xifres cronològicament, l'any 2014 el 18,9 % de la població estava totalment a favor, contra un 29,1 % que hi estava totalment en contra. Dos anys després, el 2016, la variació en les xifres va ser molt substancial, augmentant l'opinió de la ciutadania que estava a favor d'aquests preceptes. Els que ho estaven totalment a favor van augmentar en 5 punts i, en canvi, la ciutadania catalana que estava en posicions contràries va disminuir, sent un 21,7 % els que estaven totalment en contra. En els resultats obtinguts del baròmetre del 2020 les xifres obtingudes van tornar a variar, i es tornaven a aproximar a les que hi havia l'any 2014. Fa quatre anys, les persones catalanes que estaven totalment en a favor del fet que els seus fills i filles rebessin classes de la seva pròpia religió era del 22 %, pel 26,8 % que estaven totalment en contra.

En aquests moments, a partir de les dades obtingudes en la darrera edició del baròmetre, les persones catalanes que estan totalment a favor que els pares i mares puguin sol·licitar a l'escola que els seus fills i filles rebin classes de la seva pròpia religió, suposen el 23,6 % de la ciutadania, 1 punt i mig per sobre de la xifra obtinguda el 2020. El 34,2 % dels catalans i les catalanes està més aviat a favor, 7 punts per sobre del 2020. Per altra banda, el 18,4 % està l'any 2024 totalment en contra, 8 punts per sota del 2020. Finalment, l'única xifra que no ha variat pràcticament des de 2016 és la de població que està més aviat en contra, significant el 17,3 %, tot i això, està 5 punts per sota dels resultats de 2014.

Una darrera xifra significativa és la de persones que no han sabut contestar a la pregunta, arribant a uns valors del 6,6% de la població.

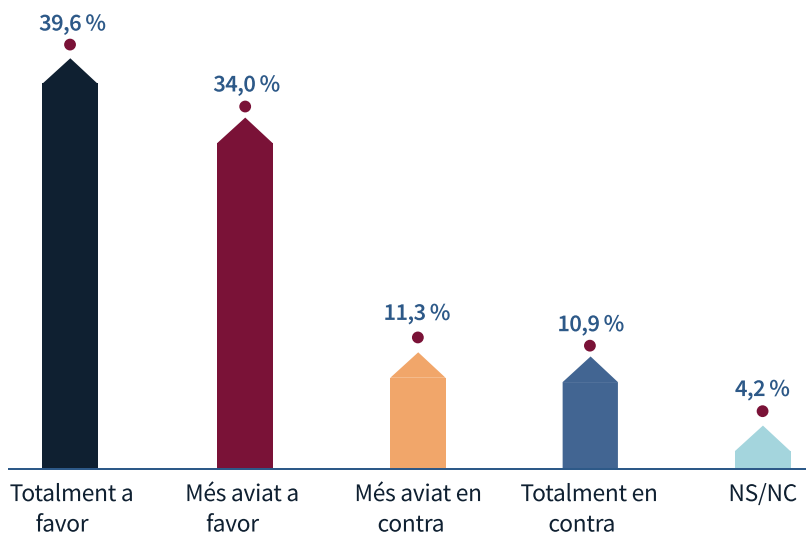
Figura 9. Opinió sobre que els pares i mares puguin sol·licitar a l'escola que els seus fills i filles rebin classes de la seva pròpia religió. Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2024

Finalment, per tancar el bloc, es volen mostrar amb dades el debat públic sobre la incorporació de l'assignatura sobre diversitat religiosa en el currículum acadèmic. Les dades que ens mostra el baròmetre del CEO ens indiquen que la gran majoria de la ciutadania catalana n'és favorable, sent el 39,6% les persones que estan totalment a favor i, el 34% les que hi estan més aviat a favor. Per altra banda, les persones que estan en contra signifiquen poc més del 20%, sent el 10,9% les que estan totalment en contra i, l'11,3% les que estan més aviat en contra. Finalment, un 4,2% no s'hi posiciona.

Gràfic 2. Posicionament davant la incorporació d'una assignatura sobre diversitat religiosa. Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2024

Dret a la llibertat religiosa

Per finalitzar, el darrer bloc que es vol analitzar del baròmetre és el referent al dret a la llibertat religiosa. Especialment, es vol destacar la qüestió sobre si es considera que el dret a la llibertat religiosa està garantit a Catalunya.

A més, en aquesta edició, s'inclouen dades de convivència entre religions, per mostrar amb dades una aproximació a la realitat de les relacions i convivència entre comunitats.

En la figura 10 se'ns mostren les xifres obtingudes sobre la garantia del dret a la llibertat religiosa a Catalunya. Les dades es presenten a partir de l'evolució percentual dels quatre baròmetres del CEO.

L'any 2023, el 20,6% de la població catalana creu que el dret a la llibertat religiosa està molt garantit, xifra que s'incrementa 1 punt respecte a l'edició del 2020 i 7 punts i mig respecte a l'estudi del 2014. La xifra que assoleix el seu màxim històric, és la de la població que creu que està bastant garantit, sent l'opinió del 52,2%, 7 punts per sobre de les dades del 2020 i 2 punts per sobre de les dades del 2014. Per tant, 7 de cada 10 catalans i catalanes creu que es garanteix molt o bastant el dret a la llibertat religiosa.

Per altra banda, el 15% de la societat catalana creu que el dret a la llibertat religiosa està poc o gens garantit, sent el 2,9% les persones que creuen que no està gens garantit i el 12,9% les que creuen que està poc garantit. Les dades de la població que creu que no està gens garantit són pràcticament idèntiques a les obtingudes en les edicions anteriors. En canvi, el percentatge de les que creuen que està poc garantit disminueix en 4 punts i mig respecte el 2020.

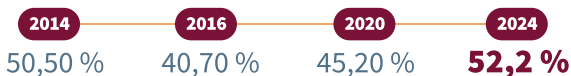
Figura 10. Garantia del dret a la llibertat religiosa. Catalunya, 2023 (%)

Molt garantit

Bastant garantit

Poc garantit

Gens garantit

NS/NC

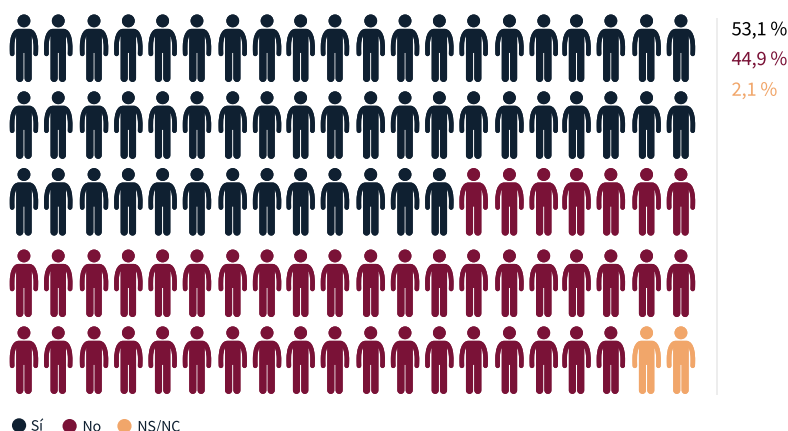

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2024

Finalment, cal esmentar que l'11,4% de la població no ho sap o no contesta, xifra pràcticament 4 punts inferior a l'obtinguda el 2020.

Un altre indicador que ens pot permetre observar i analitzar la convivència entre diferents confessions en un mateix territori és el que se'ns mostra la figura 11, on s'indica que el 44,9% de la població no té amics i familiars de confessions diferents, mentre que un 53,1% que indica si tenir-ne.

Figura 11. Amics i familiars amb creences religioses diferents. Catalunya, 2023 (%)

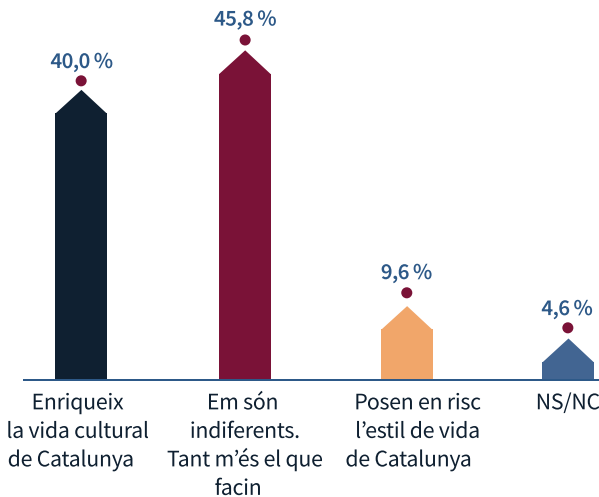
Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2024

En els gràfics 3 i 4, es vol mostrar el resultat obtingut a preguntes que interpel·len directament a posicionaments sobre convivència entre religions. En el gràfic 3, es mostra el resultat a la pregunta del baròmetre sobre el posicionament davant la presència de creients d'altres religions. Únicament el 9,6% hi veu un perill, creient que es posa en risc l'estil de vida de Catalunya. Per altra banda, més del 85% de la

ciutadania no hi veu perill, sent un 45,8% el que mostra postulats d'indiferència i un 40% considera que la presència de diverses religions enriqueix la vida cultural de Catalunya.

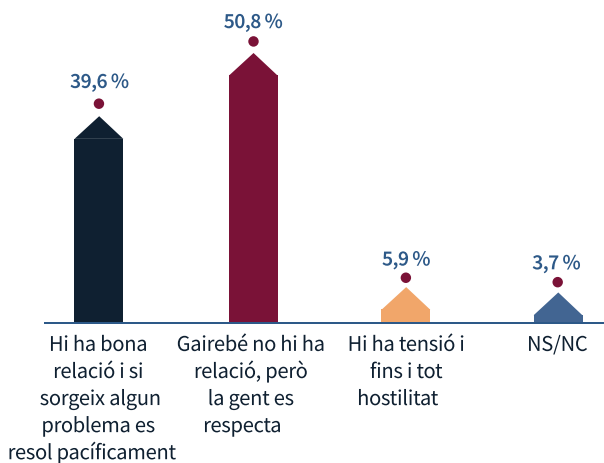
Per altra banda, en el gràfic 4 es mostra que la valoració que la ciutadania fa sobre la convivència de diferents religions en el seu municipi de residència. Únicament el 5,9% de la ciutadania indica que hi ha tensió i fins i tot hostilitat. Per contra, el 90% indica que no existeix aquesta hostilitat i tensió, sent el 50,8% que valora que no hi ha gairebé relació, però sí que hi ha respecte i, el 40% indica que hi ha una bona relació i que els conflictes es solucionen pacíficament.

Gràfic 3. Posicionament davant la presència de creients d'altres religions. Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2024

Gràfic 4. Valoració de la convivència al municipi entre persones de diferents religions. Catalunya, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de CEO, Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2024

Conclusions

Per finalitzar l'annex del Laïcitat en Xifres 2024 amb les dades extretes del baròmetre sobre la religiositat i sobre la gestió de la seva diversitat del 2023, publicat pel Centre d'Estudis d'Opinió amb el suport de la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat, volem remarcar cinc aspectes tractats durant el document, per fer de conclusions finals.

Incidència Religiosa

- La influència de la religió en la vida quotidiana a Catalunya està en declivi, amb només un 13,5% de la població que reporta una alta influència religiosa en el seu dia a dia.
- La pràctica religiosa ha disminuït significativament, amb el 56,5% de la població que no ha assistit a cap acte de culte durant el 2023, contrastant amb generacions anteriors on l'assistència era més freqüent.

Diversitat Religiosa

- El coneixement espontani de les confessions religioses mostra una estabilitat amb el catolicisme sent la més coneguda (89,6%), seguida de l'islam (66,7%).
- Hi ha una tendència a la disminució del coneixement espontani de les diverses confessions religioses en comparació amb anys anteriors.

Educació Religiosa

- Hi ha un canvi en les preferències educatives, amb un increment en les famílies que opten per educar als seus fills sense seguir preceptes religiosos (51,7%).
- L'opinió pública sobre l'ensenyament de la religió a les escoles mostra un suport més gran per incloure una assignatura de diversitat religiosa al currículum.

Dret a la Llibertat Religiosa

- La majoria de la població catalana (72,8%) creu que el dret a la llibertat religiosa està garantit, d'entre el qual un 20,6% considera que està molt garantit.
- Hi ha una 15% que percep una falta de garantia en aquest dret, amb un lleuger descens en comparació amb estudis anterior

Convivència social

- La majoria de la població té amics i familiars amb creences religioses diferents (53,1%), reflectint una certa diversitat en els cercles socials.
- La percepció general sobre la convivència entre religions és positiva, amb més del 85% que no perceben perill i consideren que la diversitat enriqueix la vida cultural de Catalunya.
- La convivència entre persones de diferents religions en municipis catalans és percebuda com a positiva per la majoria, amb només un 5,9% que nota tensió o hostilitat.

En resum, les dades del baròmetre del CEO del 2023 mostren una tendència cap a la secularització i la diversitat religiosa a Catalunya. Malgrat algunes preocupacions persistents sobre l'educació religiosa i la percepció del dret a la llibertat religiosa, la convivència i la interacció positiva entre persones de diferents creences són aspectes destacables de la vida social catalana actual.

Aquestes conclusions reflecteixen un canvi sociocultural gradual cap a una societat més diversa si parlem de creences. És necessari observar com evolucionen aquestes dades durant els pròxims anys i com les institucions i les polítiques públiques s'adapten a una realitat canviant.

Autors //
Autores

Hungria Panadero

Barberà del Vallès, 1977

Llicenciada en Sociologia en l'itinerari de treball i organitzacions per la Universitat Autònoma de Barcelona (2001). Llicenciada en Ciències del Treball per la Universitat Oberta de Catalunya (2005). Ha realitzat diferents cursos d'especialització en els àmbits de la participació i la joventut.

Actual directora de la Fundació Ferrer i Guàrdia. Des de 2016 ha estat investigadora de l'Institut d'Anàlisi Social i Polítiques Públiques de la Fundació Ferrer i Guàrdia. Ha estat autora i ha participat en recerques en diferents àmbits: educació, ocupació, associacionisme, participació, joventut i gestió de la diversitat cultural.

Experta en l'assessorament de plans estratègics tant a administracions públiques com a entitats i dinamització de processos participatius. Ha col·laborat en totes les edicions de l'*Informe Ferrer i Guàrdia*.

Josep Mañé

El Vendrell, 1990

Llicenciat en Ciències Polítiques i de l'Administració per la Universitat Autònoma de Barcelona (2013). Màster Oficial de Relacions Internacionals, Seguretat i Desenvolupament (2015) i Màster en ciutat i urbanisme per la UOC (2023). El 2013 fa les pràctiques professionals de la llicenciatura a l'Institut d'Anàlisi Social i Polítiques Públiques de la Fundació Ferrer i Guàrdia, i el 2015 torna per incorporar-se a l'equip professional. Abans de la seva reincorporació ha estat col·laborador de l'Observatori Àsia Central.

Joan Gorina

Parets del Vallès, 1995

Graduat en Ciència Política i Gestió Pública per la Universitat Autònoma de Barcelona (2019).

El setembre de 2021 s'incorpora a l'equip professional de la Fundació Ferrer i Guàrdia com a tècnic de recerca.

Abans de la seva incorporació ha estat tècnic de participació ciutadana i de l'oficina tècnica de projectes transversals a l'Ajuntament de Parets del Vallès (2020-2021) i prèviament havia realitzat les pràctiques professionals al Servei d'Igualtat i Joventut del consistori de Parets (2018-2019).

